

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN
SURAT.

Manuscripts Library

S.D.P.B.

Coll. No. 676

Title Śānta-bodhinī

CHUNILAL GANDHI VIDYABHAVAN, SURAT

Shastri Dinmanishankar Pustak-Bhandara

No. : 676 Subject : Purāṇic lit.

Title : Gītārtha-bodhinī

Author : Yamane Scribe : —

Date of the work : — Date of the Ms. : —

Place of the work : — Place of the Ms. : —

Size : 9.3" by 6.3" Extent : 18 foll.

Language : Marathī Script : Devanāgarī

Remarks : —

॥ गी० ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ वामनकृत ॥ ॥ देणें असें अनंताचें कीं
अनंतनमागवे ॥ पुसेल मार्गतत्वाचे कितीं अर्जुनबापुडा ॥ १ ॥ आठें कृपेचें भरतें
श्रीकृष्णकरुणालया ॥ जें गुह्याहूनि ही गुह्यतें सांगेल अतः पर ॥ २ ॥ ज्ञानाचें फळ
हें तों कीं आत्म्यांत चराचर ॥ देखे चराचरीं आत्मा ते व्हां तो सिध बोलिजे ॥ ३ ॥
पावे जो या अनुभवायोग भ्रष्ट होय तो ॥ कण्वशाखा यजुर्वेदी बोलते स्पष्ट हे श्रु
ति ॥ ४ ॥ ॥ अथ श्रुतिः ॥ यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति ॥ आ
त्मानं सर्वभूतेषु न ततो विजु गुप्स्यते ॥ ५ ॥ ॥ टीका ॥ अर्थ कीं सर्वभूतातें जो
आत्म्यांत चि देखतो ॥ आत्म्यांत सर्वभूतातें तो न व्हे निंदित्यावरी ॥ ६ ॥ अनुष्टुप्
श्लोकरीती हे दिसते परि हे श्रुति ॥ अर्थ ही स्पष्ट कीं ऐसा होय ते व्हां न निंदतो ॥ ७ ॥
योगाभ्यासीं भ्रष्ट होय ते व्हां तो निंद बोलिजे ॥ कीं पदाप्रति तो थोरा वेधतां चळला
अहो ॥ ८ ॥ जो या अनुभवापावे तो कधीं भ्रष्ट होइना ॥ यालागी श्रुति बोलें कीं तो न
व्हे निंदित्यावरी ॥ ९ ॥ षष्ठाध्यायांत हरि ही श्लोकामाजी तिसा विया ॥ बोलिला कीं
असा योगी नेदी अंतर त्या समी ॥ १० ॥ ॥ श्लोक ॥ यो मां पश्यति सर्वत्र स

अ०
॥ १ ॥

र्वचमयिपश्यति॥ तस्याहंनप्रणश्यामिसचमेनप्रणश्यति॥११॥
 ॥टीका॥ माते सर्वत्रजोपाहेपाहे सर्वमदंतरीं॥ मीत्याचा त्यास सोडीना तो माझा
 सोडिना मला॥१२॥ षष्ठाध्यायश्लोकटीका समश्लोकी हियेरिती॥ तस्मात्सर्वा
 त्मक ध्याने योग भ्रष्ट नव्हे कधी॥१३॥ तद्विधिप्रणिपातेन इत्यादिश्लोक दोनिहे॥
 चतुर्थाध्याय तेथेही बोलिलेला जगद्गुरु॥१४॥ तद्विधिप्रणिपातेन या श्लोकीं ज्ञान
 येरिती॥ गुरूपदेशही घेतूं म्हणोनि हरिबोलिला॥१५॥ यापुढें दुसऱ्या श्लोकीं उत्त
 मश्लोक बोलिला॥ कीं तूं अशेषही भूतें आपणा माजि देखसी॥१६॥ ते धवां मज सीं ऐ
 क्यकीं अखंड असेरिती॥ भूतें मज मधें तूंही ज्ञान येरिति देखसी॥१७॥ तस्माद्गुरु
 पदेशाचें फळ कीं आपणामधें॥ दिसती सर्वही भूतें तंतु माजी जसा पद॥१८॥ आतां
 गुरुस्वये जाला पूर्वाध्याई जगद्गुरु॥ ब्रह्म अध्यात्म कर्मादि ब्रह्मत्वे उपदेशिलें॥१९॥
 क्षरभाग हितें ठायीं ब्रह्मत्वे उपदेशिला॥ परंतु सात वा प्रभवर्णितां ग्रंथ बाढला॥२०॥
 क्षरभाग कसा ब्रह्म हें कळे स्पष्ट जे धवां॥ सर्व भूतें आत्मयांत आत्मा भूतीं दिसेत ई॥
 ॥२१॥ दोरामध्ये सर्प जें सा ब्रह्मी जें सें चराचर॥ ब्रह्म दोर दिसे ते व्हां दिसे सर्प चरा

चर॥२२॥ तें ज्ञान सांगेल येथें अध्यायीं नवमीं हरी॥ कीं सूर्यकिरणीं पाणी मज म
 ध्यें तसें जग॥२३॥ मूढाची उदकीं दृष्टी जीव दृष्टी जडाजगीं॥ सूर्याची किरणीं दृष्टी दे
 खोनि हि मृषा जळ॥२४॥ स्वस्वरूपीं सदा दृष्टी सगुणाची त्यांतची॥ भासे चराचर
 मृषा जाणें सर्वज्ञ त्यासही॥२५॥ अर्जुनाची जीव दृष्टी विश्वसत्य दिसेत या॥ त्या दृष्टीने
 मज मधीं सर्व भूतें म्हणें हरी॥२६॥ मूढ दृष्टी दिसे पाणी सूर्य अंगी करूनि ते॥ म्हणें
 मज मधें पाणी आहे कीं तुज दीसते॥२७॥ म्हणें लमागुती कृष्ण कीं मी भूतां मधें नसे॥
 मूढातें बोल तो सूर्य कीं मी पाण्यांत त्यानसे॥२८॥ आतां जसें जीव दृष्टी आपणांत च
 राचर॥ अंगीं केले तसे त्यांत मीही आहे म्हणें जरी॥२९॥ माझे दृष्टी सहे विश्वनाहीं
 च मज अंतरीं॥ माझ्या यथार्थ दृष्टीनें मी त्यांत म्हणतां नये॥३०॥ म्हणोनि कृष्ण बो
 लेल कीं भूतेंही विचारितां॥ मज मध्ये नसति हीं मी त्यांत नयास्तव॥३१॥ करो नि
 यां असा बोध सांगेल त दुपासना॥ कीं हीं जसीं मज मधें पाहेतूं आपणांतही॥३२॥
 आतां तुझी जीव दृष्टी जालें ज्ञान जरीं तुज॥ स्वरूपीं पाहतां विश्व दृष्टि ता रांगणे ज
 सी॥ जाईल जिकडे दृष्टी दिसतीं तिकडे चितीं॥ प्रमाणें थोर नक्षत्रें अल्पें दुरुनि दी

सती ॥ ३२॥ तसेतुं आपणामध्ये ध्याता सर्वचराचरं यथास्थितं समग्रत्वेन देव शि
 लजेधवां ॥ ३५॥ गुरुक्त हा अनुभवन के ह्मणुनि ते धवां ॥ मानि सा सणि का मावें श्लो
 क बोले लहा हरी ॥ ३६॥ यथाकाशस्थितो नित्यं वायुः सर्वत्र गोमहान् ॥ तथा सर्वा
 णि भूतानी मत्स्थानीत्युपधारय ॥ ३७॥ अर्थ हा कीं न भी वायु द्विधा व्यापक चंचळ ॥
 ये चंचळ प्रतीती सन प्रतीती स ये दुजा ॥ ३८॥ पवनीं नतरी भेदन अन्यत्र न भी हुनी
 ध्यानी स्मरे न स्मरे ही त न्हीं तुज मधें जग ॥ ३९॥ नाडा पसरला थोर दिसे सर्प तदा श्र
 ये ॥ परीजों दृष्टि तो सर्प पाहे ब्रह्मी असें जग ॥ ४०॥ न पावतां दृष्टि नाडा उरला सर्प ते स्त्र
 कीं ॥ न भासे आणि कां भासे त न्हीं नाड्यांत त्यांतची ॥ ४१॥ या ला गिं या अनुभवान ये
 तो वायु हिन भी ॥ ते सी मज मधें भूतें ह्मणो नि अवधारितूं ॥ ४२॥ भूतें मज मधें भूतीं
 मीन से मज माजि ही ॥ भूतें न स ति ऐसें तो या अध्यायी निरोपिल ॥ ४३॥ हे वोलो नि
 यथाकाश वायुः सर्वत्र गोमहान् ॥ हा श्लोक कृष्ण बोले लकीं असी त दुपासना ॥ ४४॥
 कोण्हीं पूर्वोक्त दृष्टांतीं श्लोक वारवाणिती परी ॥ दृष्टांतीं श्लोक योजे ना पाहवें सज्ज
 नीं बरे ॥ ४५॥ भूतें मज मधें भूतीं मीन से मज माजि तीं ॥ न भूतें साम्य हे कैसें गगनी

पवनीं घडे ॥ ४६॥ न दृष्टांतीं सर्व साम्य एक देशी ह्मणो नियां ॥ घ्यावा तथापि न घडे
 दृष्टांता स विरुद्ध जो ॥ ४७॥ भूतें मज मधें भूतीं मी असें ह्मणतां जरीं ॥ दृष्टांत एक देशी
 ही ये स्त्र कीं सज तो त न्हीं ॥ ४८॥ आकाशी वायु परित्यावा न्यांत न असे न भा ॥ न
 तो वायु हि आकाशीं हे घडे तरि तें घडे ॥ ४९॥ भूतां स वायु दृष्टांत न भ दृष्टांत आपणा
 बोलतां तरि दृष्टांत सजता एक देशी ही ॥ ५०॥ भूतें त्यांत न तो भूतीं तीं भूतें ही न त्या मधें
 ह्या अर्थी येथ दृष्टांत न साधे यांत एक ही ॥ ५१॥ भूतें मज मधें भूतीं न से मी यां स ही न से ॥
 न भूतें ही मज मधें न ये दृष्टांत येथ ही ॥ ५२॥ सिंह दृष्टांत शूरा सी एक देशी हि साज तो ॥
 ग्राम सिंहा स ही धाकें तो सिंह ह्मणवे कसा ॥ ५३॥ आतां अर्थ चि लागे ना त्या ही भलत सी ग
 ती ॥ कळाया मुख्य हा अर्थ सांगता गोण कां परी ॥ ५४॥ गीता कार स्वयें झाला टीका कार
 ह्मणो नियां ॥ मुख्यार्थ हे सापड ती तत्कपा फळ रूप जे ॥ स्थळ म्थळीं आणिक ही टी
 का कारांतरां निया ॥ बोलण्यांत विरुद्धार्थ येणे रिती च पाहतां ॥ ५५॥ भूतें मज मधें भू
 तीं मीन से मज माजि तीं ॥ भूतें ही न स ती ऐसें येथे बोले ल माधव ॥ ५६॥ एथें दृष्टांत वि
 विध टीका कार निरूपिती ॥ परंतु येक्या दृष्टांतें ति न्ही गोष्टी न साधती ॥ ५७॥ भूतें म

जमधेंसर्वपरीभूतांतमीनसे॥ ज्यादृष्टांतीं साधितीहेंपुढिल्यासि विरुधतो ॥५९॥ कीं
 भूतेंहिमजमधेंनसतीमागुतीहणे॥ पाण्यापासुनियांफेंसपरीफेंसींनसेजळ ॥६०॥
 हेंसाधिलेंपरिपुढेंनसाधेबोलतीसस॥ नभूतेंहीमजमधेंहणतांफेंसहीजळीं ॥६१॥ न
 सेऐसेंजइंघडेसाधेहाअर्थतेघवां॥ जळाबाहेरजोफेंसनसेफेंसहित्याजळीं ॥६२॥ ऐ
 सेंहीहणतांभूतेंमजमाजीनहेंघडे॥ आरोपजोअधिष्ठांनींअधिष्ठाननत्यामधें ॥६३॥
 ज्याचाआरोपतेंहीत्याअधिष्ठानामधेंनसे॥ अधिष्ठानविवर्त्तनादृष्टांतावीणआणिरवी
 ॥६४॥ दृष्टांतघेतियेठायींसाधेनाअर्थत्यांसहा॥ तथापितेसंतथोरमत्तहस्तीजयापथें
 ॥६५॥ जातीत्याचिपथेंजातीथोरदेखुनियांपथ॥ भगवद्भावपीयुपवाळुवंदांतसां
 डलें ॥६६॥ हस्तीनलाधतीतेंहीमजमुंगीसलाधलें॥ नेत्रांसनदिसेतेंहीउपनेत्रासदीस
 तें ॥६७॥ तथापिनेत्रावांचोनीउपनेत्रवृथाचिने॥ तेंसेंजरींसूक्ष्मदृष्टींमजहेअर्थसाधले
 ॥६८॥ तेत्यांचीचक्षुपाज्यांचाश्रीवत्सांकितअंकित॥ गुंजारत्नासमचंदेतीरलेंजोस्वितान्तई
 ॥६९॥ त्याचेंमोलनतेंपावेमीहीसंतांतयेरिती॥ आतांहेबोलहीबोलेविश्वात्माभगवा
 नूस्वये ॥७०॥ स्वविद्याशक्तिचीदावीअमानित्वादिलक्षणें॥ वस्तुतांग्रंथकर्त्ताजोस्व

येंअर्जुनसारथी ॥७१॥ ज्यामंदिरींप्रगटलातेंहेंमंदिरशोधितों॥ राजविद्याराजगु
 ह्यआतांबोलेलयेथुनी॥ तेथूनियांसमश्लोकींसंगतिश्लोकहेपृथक् ॥७२॥ ॥
 ॥श्लोक॥ ॥श्रीभगवानुवाच॥ ॥इदंतुतेगुह्यतमंप्रवक्ष्याम्यनसू
 यवे॥ ज्ञानंविज्ञानसहितंयज्ज्ञात्वामोक्ष्यसेःशुभात् ॥१॥ ॥सम०॥
 हेंतोंगुह्याहुनीगुह्यसांगतोंतुजसज्जना॥ विज्ञानासहितज्ञानज्याज्ञानेंमोक्षपावसी ॥
 १॥ ॥आर्या॥ ॥विज्ञानज्ञानसहितकथितोंतुजगुह्यऐकुनीबाधा॥ ईर्ष्याविरहित
 ज्यातेंजाणुनिनपवसिकदाअशुभबाधा ॥१॥ ॥दोहरा॥ ॥अर्जुनतोसोंकहत
 होएकगुप्तसंबात॥ सोमुगतग्यानविग्यानकोंलहेमुगतकीजात ॥१॥ ॥ओवी॥
 अर्जुनासीहणेकृष्ण॥ हेंगुह्यअसेपरमपावन॥ तूंभक्तमाझाहणोनसांगेन॥ ज्ञान
 विज्ञानसहित ॥१॥ ॥अभंग॥ ॥पूर्वप्रसंगांबोलिला॥ अर्जुनासीदेवभला
 अक्षरेंप्रथमनिरोपिला॥ परब्रह्मयोगजो ॥१॥ आतांराजविद्यायेथें॥ राजगुह्यते
 णेपंथें॥ ऐकिलेजोसमर्थ॥ कायकेसेंमाहात्म्य ॥२॥ हेंतोंगुह्याहुनीगुह्य॥ आही
 तूतेंसांगूंपाहे॥ तूंसज्जनपरिस्फलाहे॥ हेंतरींकांपावंचना ॥३॥ विज्ञानेसिंतुजज्ञान

ययाज्ञानेयेकसाधन॥ आहोमोक्षअनुसंधान॥ तुकाज्यांतउत्तरे॥ १॥ १॥ ॥
 ॥श्लोक॥ ॥राजविद्याराजगुह्यंपवित्रमिदमुत्तमम्॥ प्रत्यक्षावगमं ध
 र्म्यं सुखं कर्तुमव्ययम्॥ २॥ ॥सम॥ ॥विद्यागुह्यांतहेराजाधर्म्या
 वनउत्तम॥ प्रत्यक्षीये अनुभवानित्यजें सुखसाध्यजें॥ २॥ ॥आर्या॥ ॥उ
 त्तमसाक्षात्कारीधर्म्यहिअणिपूतराजविद्येचें॥ जेंराजगुह्यउत्तमशक्यकरायारिपू
 अविद्येचें॥ ॥दोहरा॥ ॥उत्तमविद्याराजहेअतिप्रवित्रतूजान॥ फलता
 कोअतितिछनहेकरवेकोंसिखमान॥ २॥ ॥ओवी॥ ॥गुह्यराजविद्याजाण॥
 उत्तमतेंपवित्रपण॥ हेप्रत्यक्षधर्मजाण॥ सुखदेतसेनाशरहित॥ २॥ ॥अ
 भंग॥ ॥विद्यागुह्यांतजोराजा॥ धर्मउत्तमसहजा॥ पावनव्हावयासांप्रजा॥ नि
 त्यसेवीश्वरधेने॥ नव्हेशाब्दिकहेज्ञान॥ कांहींधरिसीअनुमान॥ देतोंप्रत्यक्षनिवडू
 न॥ येईलपाहेअनुभवा॥ २॥ नित्यजेंसुखसुकाळ॥ साध्यहोतेंसर्वहीकाळ॥ ते
 चकरूहस्तामळ॥ तुकयालागींआवडे॥ ३॥ २॥ ॥श्लोक॥ ॥अश्वद्वया
 नाः पुरुषाधर्मस्यास्य परंतप॥ अप्राप्यमां निवर्तते मृत्युसंसारवर्त्मनि

॥३॥ सम॥ ज्ञानीरिघोनिहीश्रद्धायाधर्माचीनज्यांनरां॥ मातेनपावतांमार्गींनिघाले
 जन्ममृत्युच्या॥ ३॥ ॥आर्या॥ ॥पुरुषश्रद्धाविरहितनभजतिजैधर्ममार्गकंसा
 री॥ जोमीयामजनपडनिफिरतीतेमृत्युवर्त्मसंसारी॥ ३॥ ॥दोहरा॥ ॥करवेको
 याधरमकोंजाकोसरधानहि॥ सोमोकोंपावतनहिंडोलतहेभवमहि॥ ३॥ ॥ओवी
 याधर्माश्रधानाहीं॥ तोमजनपवेकांहीं॥ जन्मसंसारींवर्तेपाहीं॥ जीवरूपें॥ ३॥ ॥
 ॥अभंग॥ ॥होईनमीब्रह्मज्ञानी॥ ऐश्याछंदाच्याआस्थानी॥ पाहतीग्रंथसंमत
 मुनी॥ कैसेअनुभवबोलिले॥ १॥ मुनीबोलिलेमजसादीं॥ नानातर्कहटवटी॥ तेचि
 पाहूनिफुंदेहोटीं॥ परीआह्मनेणेची॥ २॥ शब्दमाझाउपेक्षिला॥ गीताधर्मउच्छेदि
 ला॥ तोमजमित्रद्रोहीजाला॥ यमपुरालामीवोपी॥ ३॥ मगतेथेलागेदंड॥ जन्मनर्का
 चेउदंड॥ जन्मलियामृत्युभंड॥ तुकाह्मणेचुकेना॥ ४॥ ३॥ ॥श्लोक॥ मयाततमिदं स
 र्वं जगदव्यक्तमूर्तिना॥ मत्स्थानि सर्वभूतानि न चाहंतेष्ववस्थितः॥ ४॥ ॥
 ॥सम॥ ॥हाविश्वसर्पम्यादोरेव्यापिलास्वअमूर्तिने॥ सर्वभूतेमजमधेंत्यास
 पांदोरमीनसे॥ १॥ ॥आर्या॥ ॥अव्यक्तमूर्तिनेम्यांव्यापियलेंनित्यजाणस

र्वजगा ॥ भूतें माझ्या ठाई भूता माजीन तूं पहा मजगा ॥ १॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ बिस्तारो
 सब जगत में मोहिन देखे काय ॥ सबे जीव मोमें बसे मोहिनता मे जाय ॥ २॥ ॥ ओवी ॥
 मी सर्व जगाचें ठाई ॥ व्यापक सर्व भूतीं पाही ॥ सर्व भूतें माझे ठायीं ॥ मज आश्रयोन से ॥ ३॥
 ॥ अभंग ॥ ॥ हा विविश्व सर्प दोरें ॥ मी या धारण निर्विकारें ॥ पार्थाकरा वांचु नि सा
 रे ॥ सूत्र याचें चाळितों ॥ १॥ नयना वांचुनी पाहतों ॥ केसा भ्रांत जीव भीतों ॥ मोक्षा लय
 सांडो नियातो ॥ वनीं पळतो विषयांच्या ॥ २॥ कोणी दडे कोणी पडे ॥ आदल्या दर्पेनाचे उ
 डे ॥ हृदया वांचुनि मन वेडें ॥ माझें होतें हांसतां ॥ ३॥ शेवट शब्दाचा सांगतो ॥ भूत भास
 मज मधीं तो ॥ त्या सर्पांत मी दोरतो ॥ नसे हाच नवला हो ॥ ४॥ मिथ्या सर्प सत्य जाले ॥ र
 ज्जु सर्प भ्रांति मुळें ॥ सद्गुरु कृपें निरसलें ॥ तुक्या भ्रांति रज्जु त्वें ॥ ५॥ ॥ १॥ ॥ श्लो
 क ॥ ॥ न च मत्स्थानि भूतानि पश्य मे योगमैश्वरम् ॥ भूत भृन्न च भूत
 स्थो ममात्मा भूत भावनः ॥ ५॥ ॥ सम ॥ ॥ तीं हीन मजर ज्जुंत पाहे हे युक्ति
 ऐश्वरी ॥ भूतीं न सोनि धरितों कीं माझी बुद्धि कल्पिती ॥ ५॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मज मा
 जिन भूतें ही माझा ऐश्वर्य योग बापा हा ॥ भूत कर भूत भावन माझा आत्मा जगीन बापा हा

॥ ५॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मोमे कोउन हि वसे न हि ईश्वरता देख ॥ उपजावत पालत
 ज्जु हें न हि तिन में अरेख ॥ ५॥ ॥ ओवी ॥ माझे ठाई न राहतीं भूतें ॥ माझे ऐश्वर्य
 तें निरुते ॥ भूतां ते मी धरि आरुते ॥ भूतां वेगळा असोनी ॥ ५॥ ॥ अभंग ॥ तेही
 सृष्टि सर्प वीरा ॥ दुर्लभ त्वें मी दूर दोरा ॥ वायु मोडीत रुवरा ॥ पृथ्वी संगे अल्लिप्त ॥ १॥
 पाहे युक्ति कैसी मोज ॥ ऐश्वर्य योग सांगू तुज ॥ ये हवीं हें स्व स्वरूप बीज ॥ हातीं यणें अ
 प्राप्त ॥ २॥ भूतीं न सोनी अर्जुना ॥ धरितों हे कें कल्पना ॥ किंवा कल्या बुद्धि नाना ॥ माझी
 ऐसी तुका रूपे ॥ ३॥ ५॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यथाकाशस्थितो नित्यं वायुः
 सर्वत्र गोमहान् ॥ तथा सर्वाणि भूतानि मत्स्थानीत्युपधारय ॥ ६॥
 ॥ सम ॥ ॥ न भींच सर्वत्र वायू कळे मोठान भींचतो ॥ आत्म्यांत तसें सर्व मानी
 तूं स्मृत अस्मृत ॥ ६॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जेसा सर्वत्र वायु गगना पोहें असे जग
 त्माण ॥ तेसें माझे ठाई सर्व हि भूतें असें बरे जाण ॥ ६॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जे सो पाव
 न आकास मों फिरत रहे सब बार ॥ तव मोमें सब जीव यद फिरत जान निरधार ॥ ६॥
 ॥ ओवी ॥ ॥ वायू सर्वांचे ठायीं ॥ अव्यक्त मूर्ती पाही ॥ भूतें सर्व माझे ठायीं ॥ वायूचे

परी ॥ ६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ नभीं वायुहादृष्टं ॥ देतां सत्यभामाकांत ॥ सर्वत्र चि सदेदि
त ॥ मित्रअथवारिपूहो ॥ १ ॥ कळे मोठानभींचतो ॥ अवकाशीं वावरतो ॥ आत्मायां
तत्यापरीतो ॥ तूंच सर्वमानरे ॥ २ ॥ स्मृतअस्मृतप्रमाण ॥ अवघा आत्माबुझेसुण ॥ ये
थें जीजीहणो निचरण ॥ वंदीपार्थह्मणेतुका ॥ ३ ॥ ६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सर्वभूता
निकों तें यप्रकृतिं यांति मामिकाम् ॥ कल्पक्षये पुनस्तानि कल्पांदो विसृ
जाम्यहम् ॥ ७ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ इष्टारज्जुचिमीमायामाशीदृष्टीनिजालया ॥ तीं
तलीनजगत्सर्पमीकल्पादीसजोसृजी ॥ ७ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ कल्पारंभींभूतें करि
तों निर्माणमीचनिष्पापा ॥ कल्पक्षयीं पुन्हातीं येतीं प्रकृतींत माझिया बापा ॥ ७ ॥
॥ दोहरा ॥ ॥ मेरीमायामेरहे प्रळोभये सबजंत ॥ कल्पआदिशिरज्यातिहे मोमेंति
नकोंतंत ॥ ७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सर्वभूतें अर्जुना ॥ प्रकृतीतें पावतीजाणा ॥ कल्पा-
तीं साठउन ॥ कल्पादीं सृजीमी ॥ ७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ इष्टारज्जुचिमीमाया ॥ माशीदृ
ष्टीनिजालया ॥ तींतलीनजगकाया ॥ सर्वमीचहेमानी ॥ १ ॥ कल्पादिसृजा ॥ जोमीप्र
भूयाभूताजा ॥ जाणेज्ञानयोगमाजा ॥ शिवमातें भासतो ॥ २ ॥ ह्मणोनितोमायातीत ॥

स्वरूपीं रतलासंतत ॥ तुकाचरणीं शरणागत ॥ कृपामाशीत्यावरी ॥ ३ ॥ ७ ॥
॥ श्लोक ॥ ॥ प्रकृतिं स्वामवष्टभ्यविरुजामि पुनः पुनः ॥ भूतग्राममि
मंकृत्स्नमवशं प्रकृतेर्वशात् ॥ ८ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ पुनः पुन्हाविश्वसर्पमा
यादृष्टीअधिष्ठुनी ॥ निर्मितों स्वात्मदोरीं कीं भूतग्रामतिलावडा ॥ ८ ॥ ॥
आर्या ॥ ॥ बाकुरुकुळावतंसा आधीं प्रकृतीस आपुल्यावरितों ॥ परवशभू
तसमूहप्रकृतिवशें मग पुनः पुन्हा करितों ॥ ८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ आपनीमा-
यातें लहोसृजतुबारहिबार ॥ मायाहिकें वसपरोरहे सदासङ्सार ॥ ८ ॥ ॥ ओवी
॥ प्रकृतीचें वळें करोनी ॥ सृजीं मागुते मागुतेनी ॥ हाभूतग्राम आदिकरोनी ॥ प्र
कृतीचे आधीन असती ॥ ८ ॥ ॥ अभंग ॥ पुनः पुन्हापार्थी ॥ विश्वहें सर्वथा
मायाप्रतिपंथा ॥ अधिष्ठितुं ॥ १ ॥ तिचीदृष्टीमोहरे ॥ जीवोत्पत्तीद्वारे ॥ माझिया
विष्करे ॥ रूपावरी ॥ २ ॥ निर्मितों मीचजाण ॥ स्वात्मबुद्धिचें कारण ॥ दोरिकीं तें
स्वम ॥ जंबुकाचें ॥ ३ ॥ भूतग्रामतीला ॥ स्वइंच निर्मियेला ॥ बरवाभासला ॥ तुका
यासीं ॥ ४ ॥ ८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नचमांतानि कर्माणि निबध्नंति धनं

जय ॥ उदासीनवदासीनमसक्ततेषु कर्मसु ॥ ९ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मा
 तें सृष्ट्यादिकर्मैती न बाधति धनं जया ॥ कीं मी उदासीन जसा असें कर्मि न लंपट ॥ ९ ॥
 ॥ आर्या ॥ ॥ परिती कर्म मातें बांधुनि नेती कदान बंधन मी ॥ त्या कर्म ही असतो
 ओदासिन्यें असक्त संतत मी ॥ ९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अर्जुन मोकों करम ही इक
 बहु बाधत नाहि ॥ सदा उदासी रहत हो असक्त नाहि नामाहि ॥ ९ ॥ ॥ ओवी ॥
 ह्मणोनिकर्म तयांचियां ॥ मला न बाधे धनं जया ॥ उदास होऊनियां ॥ आसक्त ते थें न
 वे ॥ ९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मातें सृष्ट्यादिकें व्याप्तीची कटकें ॥ अथवा लटिके स्व
 मधर्म ॥ न बाधती वीरा धनं जयपुरा ॥ पाहे सारा सारा धुंडाळूनी ॥ २ ॥ कीं मी उदासीन
 कैसा तो सांगेन ॥ कर्म सीं व्यापून अंतर्वाह्य ॥ ३ ॥ परिनालें पटु पाहातां खट पटु ॥
 चांगलें चोरवटु नेणे तुका ॥ ४ ॥ १ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मयाऽध्यक्षेण प्रकृ
 तिः स्रूयते सचराचरम् ॥ हेतुनाऽनेन कौंतेय जगद्विपरिवर्तते ॥ १० ॥
 ॥ सम ॥ ॥ मीद्रष्टा दृष्टिनें माझ्या विते माया चराचर ॥ या हेतुनें विश्व सर्प म
 ज दोरींच होतसे ॥ १० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मी अध्यक्ष ह्मणोनी प्रकृती ही निर्मि

गी.

तीं चराचरती ॥ या हेतुनें विश्वें संसार माजि नित्य संचरती ॥ १० ॥ ॥ दोहरा ॥
 ॥ होंप्रेरत माया जवे उपजत सब सङ्सार ॥ पारथये हि हेत ते फिरत रुबारहि बार ॥
 ॥ १० ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ प्रकृति माझा अधिष्ठानें करून ॥ चराचरातें प्रसवे जाण ॥
 या कारणें अर्जुना ॥ जगास जन्म मरण होतसें ॥ १० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मीद्रष्टा
 दिखणा सर्व कर्म खुणा ॥ जेसा कां पाहुणांचो दिसांचा ॥ १ ॥ दृष्टिनें हे माझे चाले सृ
 ष्टि बळे ॥ अग्निसंगे कुटिले हो जे वी ॥ २ ॥ माया चराचर जाणें मी अक्षर ॥ गोंडा
 कांत नीर वेगळे वी ॥ ३ ॥ या हेतुने विश्व सर्प महा गर्व ॥ होतो आविर्भाव मज दोरी
 ॥ ४ ॥ रवी मृग जळतेणें तरि पुष्कळ ॥ तुका ह्मणे रेवळ अचाट हा ॥ ५ ॥ १० ॥ ॥
 ॥ श्लोक ॥ ॥ अवजानंति मां मूढा मानुषी तनुमाश्रितं मू ॥ परं भावम
 जानंती मम भूत महेश्वरम् ॥ ११ ॥ ॥ सम ॥ ॥ तो मी महाईश त्यातें हे
 मूढ अवमानिती ॥ मनुष्य तनु देखो निमी परं ज्योतिनेणती ॥ ११ ॥ ॥ आर्या ॥
 ॥ जो मी भूत महेश्वर त्या माझा भाव परम जो गूढ ॥ नेणुनि मनुष्य मातें मानुनि अव
 मानिती महा मूढ ॥ ११ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मोकों मानस जाणिके आदर करत न को

अ.
९

य ॥ मूरखयहजानहिंयहजईश्वरहोय ॥ ११ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मजमनुष्यमूढलो
 कहणती ॥ मनुष्यांची अज्ञानगती ॥ मीईशेऐसेंनोळखती ॥ तेमूर्खजाणेंपें ॥ ११ ॥
 ॥ अभंग ॥ ॥ तोमहाईशजगाजगदीश ॥ परहामहेज्ञानेणेभावा ॥ १ ॥ तेथेंमूढम
 तीमातेंअवमानीती ॥ कोण्यावळेंतरतीकळेनाहे ॥ २ ॥ मानवंदहांतदेखोनीकर्मोत
 हणतीअनंतआह्माऐसा ॥ ३ ॥ परंज्योतीप्रभूनेणुनीस्वयंभू ॥ नेणतांहाक्षोभूजा
 लानुक्या ॥ ४ ॥ ११ ॥ श्लोक ॥ ॥ मोघाशामोघकर्माणोमोघज्ञानाविचे
 तसः ॥ राक्षसीआसुरींचैवप्रकृतिमोहिनींश्रिताः ॥ १२ ॥ ॥ सम ॥
 वृथाआशावृथाकर्मवृथाज्ञानेंकुबुद्धिचीं ॥ राक्षसीआसुरीमूढाप्रकृतीज्यां
 तदाश्रित ॥ १२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ आशाकर्मज्ञानहिवृथाजयांचेंसकाम
 मंदमती ॥ जेंदेत्यराक्षसांचीमोहकरीप्रकृतिहोउनीभ्रमती ॥ १२ ॥ ॥
 दोहरा ॥ ॥ उनकीआसस्फळनहिंग्यानकरमताभाय ॥ प्रकृतिआसुरी
 राक्षसीतामेबुडेजुधाय ॥ १२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ यांपुरुषांचीआशानिर्फळ ॥
 तेसंचकर्मआणिज्ञानचंचळ ॥ त्यांचीगतीननिर्मळ ॥ राक्षसीआसुरीमो

गी

हिनीयोनीपावती ॥ १२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ वृथाआशास्वर्गवस्तीज्यानेंसर्ग ॥ पि
 शाच्याकुळवर्गलग्नीजेंसा ॥ १ ॥ वृथाकर्मेंतेंवीमृत्फलोकींगोवी ॥ लांबमोहेवर
 र्वाकायवाळा ॥ २ ॥ ऐसेंहीजाणतांधरीजोममता ॥ जानीहणतानांहीसूयेतें ॥ ३ ॥
 राक्षसीआसुरीमूढाप्रकृतीस्वरी ॥ आश्रितभिकारीतुकावंची ॥ ४ ॥ १२ ॥ ॥ श्लोक
 ॥ महात्मानस्तमांपार्थदैवींप्रकृतिमाश्रिताः ॥ भजंत्यनन्यमनसोजात्वाभू
 तादिमव्ययम् ॥ १३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ महासुबुद्धितेंपार्थदैवीप्रकृतिनेंमला ॥
 अंदेंतेंभजतीआधींअंतीजाणोनिएकमी ॥ १३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ एकाग्रमनम
 हास्तेत्यादैवीप्रकृतिचेअधिष्ठाते ॥ अव्ययमीभूतादिहिमजजाणुनिभजतिधरुनिनि
 ष्ठाते ॥ १३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ देवप्रकृतिजोमिलेकामक्रोधकोत्याग ॥ सोजानत
 मोकोसवेसदांजिन्हेअनुराग ॥ १३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ महासुबुद्धनिगुती ॥ अर्जु
 नातेसदाश्रितहोती ॥ मनोभावंतत्परअसती ॥ अंतीयेकहणोनियां ॥ १३ ॥ ॥
 अभंग ॥ ॥ महासुबुद्धितोपार्थमीसांगतो ॥ नावघेतांयेतोडोलूचगा ॥ १ ॥ ॥ देवी
 प्रकृतीनेआदरीमयूजनें ॥ जैसीपद्मवनेंमानसांत ॥ २ ॥ परीतेगाभक्तीअंदेतीच

अ.
६

प्रीती ॥ कींमीआदिअंतीजाणूनीयां ॥ ३ ॥ येकापासीभावदुजातिथेभाव ॥ प
 तिब्रतानांवतुकाहणे ॥ ४ ॥ १३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सततं कीर्तयंतो मां यतंत
 श्रद्धाव्रताः ॥ नमस्यंतश्च मां भक्त्या नित्ययुक्ता उपासते ॥ १४ ॥ ॥ सम
 मत्कीर्तनीं नित्यरतप्रयत्नीं जे ददव्रत ॥ वंदिती आत्मभक्तीने स्वरूपी नित्य
 युक्तजे ॥ १४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ सततकीर्तीमाते ददव्रती यत्नशीळ अनुरक्त ॥
 नमुनी मजभक्तीने उपासिती नित्ययुक्तमद्वक्त ॥ १४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ कीर्त
 न मेरो जो करेति न मेज्जव्रतरारव ॥ भगती सहित मो को नमत मेरो यह भारव ॥
 ॥ १४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माझे कीर्तन सदां करी ॥ हेच व्रत मनीं ददधरी ॥ आणि
 भक्ती उपासना करी ॥ मन तत्पर होवोनी ॥ १४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ माझी कथा
 वार्ता ऐके द्रवचित्ता ॥ नित्यरत ममता माझी ऐसी ॥ १ ॥ जेणे देव जोडे त्या यत्नी
 वावडे ॥ अभंग पवाडे ददव्रत ॥ २ ॥ वंदिती भक्तीने निजात्मप्रीतीने ॥ स्वरू
 पप्रीतीने नित्यमुक्त ॥ ३ ॥ जगाय यापरी त्याच्या द्वारीं करीं ॥ काठी धरू द्वारी
 हणे तुका ॥ ४ ॥ १४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ज्ञानयज्ञेन चाप्यन्ये यजंतो मा

मुपासते ॥ एकत्वेन पृथक्त्वेन बहुधा विश्वतो मुखम् ॥ १५ ॥ ॥
 सम ॥ ॥ वृत्ति हो मे चि ऐ के यंची कीं ध्याती विश्वतो मुख ॥ पृथक् ऐ क्य-
 जिज्ञासु बहुधा देव याजक ॥ १५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ कोणी उपासिती ते ज्ञा
 नमखाने सदा मलायजनी ॥ एकत्वे पृथक्त्वे बहुधामज विश्वतो मुखाम
 जुनी ॥ १५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ ज्ञान जग्य को उजजत हे मो को सेवत मीत ॥
 को उमानत ये करी को उरहत पुनीत ॥ १५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ किती एक ज्ञान
 यज्ञ करून ॥ माझी उपासना करिती जाण ॥ पृथक्त्वे ये कजाणून ॥ मी असे वि-
 श्वतो मुखी ॥ १५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ वृत्ति हो मीच कीं भावना तो ये कीं ॥ सती
 ये पाव कीं माया त्यागे ॥ १ ॥ किंवा मज वाटे ध्यातो तो गोमटे ॥ कर्म हव्य वाट वि-
 श्वतो मुख ॥ २ ॥ एकत्वेच ऐसा विश्वरूपी पीसा एकची जिज्ञासा परी गमे ॥ ३ ॥
 बहुधा आसती देवा ये जगतीं ॥ याजक हणती तुकाराम ॥ ४ ॥ १५ ॥ ॥
 ॥ श्लोक ॥ ॥ अहं क्रतुरहं यज्ञः स्वधाऽहमहं मौषधम् ॥ मंत्रोऽहमहं मे
 वाज्यमहमग्निरहं हुतम् ॥ १६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ विश्वतो मुख ऐसा कीं

क्रतुयज्ञपितृव्रतं ॥ मीचमीद्रव्यमंत्राज्यअग्निमीद्रुतहोममी ॥ १६ ॥ ॥
 ॥ उर्या ॥ ॥ कीं विश्वमुखी ह्यण्डनियज्ञक्रतुअग्निहोमितीतूप ॥ मी ओ
 षधस्वधामी पार्थमी सर्वमंत्रगुणरूप ॥ १६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ हों ही क्रतु
 जग्यहों सुधावोरखधीजान ॥ हों पावकहोमद्रुमंत्रद्रुमोकोमान ॥ १६ ॥ ॥
 ॥ ओवी ॥ ॥ मीचयागआणियज्ञकरणं ॥ मीचस्वधाकारओषधीजाण
 ॥ मंत्रआज्यअग्निआदिकरून ॥ द्रुतमीचिअसें ॥ १६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
 ॥ विश्वतोमुखपूर्णत्याची हे गारवूण ॥ बुझे अंतःकर्ण ऐसाच कीं ॥ १ ॥ मुखयज्ञ
 पुरे पितृव्रतसारे ॥ मीचमीद्रव्यरे मंत्रआज्य ॥ २ ॥ तेथे मुख्यअग्नीतोमीरे
 के कानी ॥ द्रुतहीनिदानी मीचहोम ॥ ३ ॥ तुका ह्यणे नाही आत्म्यावीणकां
 हीं ॥ सांगे वर्मपाहीं गुरुशिष्या ॥ ४ ॥ १६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ पिताः हमस्य
 जगतो माता धाता पिता महः ॥ वेद्यं पवित्रमोंकारऋक्सामयजुरेवच ॥
 ॥ १७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ बापमीमायमीआजाजगन्नाधरणारमी ॥ यज्ञमी
 शुद्धओंकारऋग्यजुर्वेदसाममी ॥ १७ ॥ ॥ उर्या ॥ ॥ विश्वाचामी

धाता पिता पिता महहि मीचसाकार ॥ माता वेद्यपवित्रहि ऋक्सामयजुःश्रुतीहि
 ओंकार ॥ १७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ माता पिता या जगतकों हों हीं हों करतार
 ॥ ऋग्यजुसामपवित्रहों और वेदओंकार ॥ १७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ मीज-
 गन्नामाता पिता ॥ मीपवित्रओंकारअसेंतत्वता ॥ चहूं वेदांचावक्ता ॥ तोमीचअ
 से ॥ १७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ बापमीमायमीजगधरणारमी ॥ होयतें ऋद्रुमी
 जाणीवगा ॥ १ ॥ अकारउकारतीसरामकार ॥ अर्धमात्रावरओंकारमी ॥ २ ॥
 ऋग्वेदमीयज्ञवेदमहाराजु ॥ सामवेदनेजुगायनमी ॥ ३ ॥ गतीपाळकमीसाक्षी
 आगमनिगमी ॥ तुका ह्यणे स्वामी पुढें बोलें ॥ ४ ॥ १७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥
 गतिर्भर्ता प्रभुः साक्षी निवासः शरणं सहित् ॥ प्रभवः प्रलयः स्थानं नि-
 धानं बीजमव्ययम् ॥ १८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ गतिपाळकमीसाक्षीवा
 सस्थानसखाप्रभू ॥ मीसृष्टिस्थितिसंहारनिधिमीबीजनित्यमी ॥ १८ ॥ ॥
 आर्या ॥ ॥ गतिमीजगपाळकमीसाक्षीआश्रयनिवासमीस्वामी ॥ उ
 सत्तिस्थितिपालनमीनिधानमीमित्रबीजविश्वामी ॥ १८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥

गतिनिवासभरतासरनसागछिप्रभु औरबंध ॥ प्रलयस्थाननिधानऔरबीज
 प्रभावप्रबंध ॥ १८ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ गीगतीसासीपोषक ॥ सम-
 स्तांस्थानयेक ॥ अधिष्ठानरक्षक ॥ द्रव्यबीजहेंजाणणें ॥ १८ ॥ ॥ अभंग
 ग ॥ ॥ वासस्थानपार्थमीचपेंसर्वथा ॥ नल्हेचअन्यथावचनहें ॥ १९ ॥ श
 रणागतामान्यसरवामीसौजन्य ॥ इच्छितीजघन्यपडेचीना ॥ २० ॥ मीसृष्टीउत्पत्ती
 वादेमाझ्याहाती ॥ मोडेसहजरितीकोधाचीये ॥ २१ ॥ विधिमीबीजमीसततनित्य
 मी ॥ तुकाह्मणेस्वामीकायबोले ॥ ४ ॥ १८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ तपाम्य-
 हमहंवर्षेनिगृणहाम्युत्सृजानिच ॥ अमृतंचैवमृत्कश्चसदसच्चाह
 मर्जुन ॥ १९ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ तपतोवर्षतोहृष्टीबोदितोंमीच-
 सोडितों ॥ मोक्षमीमृत्युमीमीचजडचैतन्यअर्जुना ॥ १९ ॥ ॥ आर्या ॥
 रविरूपेंतपतोंमीरसआकर्षोनिवृष्टिवोपितसे ॥ अमृतहिमीमृत्कहिमीधरि-
 तोंमीस्थूलसूक्ष्मरूपतसे ॥ १९ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ तपतगहीछोड
 तहोंबररवामीहीजान ॥ अमरतपतकारणकरणहोंहीअर्जुनमान ॥ १९ ॥

॥ ओवी ॥ ॥ उत्पत्तीप्रलयस्थान ॥ मीचअसेंसर्वांचेंकारण ॥ मोक्ष
 काळमीजाण ॥ सदसत्मीचअसे ॥ १९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ तपतो
 तोतापवर्षतोतेहृष्टी ॥ बोदितोंमीसृष्टीसोडितोंमी ॥ १ ॥ मोक्षमीपांडवामरण
 माझेमीच ॥ जडहीगासाचमजसाटीं ॥ २ ॥ चैतन्यचंचळनिश्चळमाझेनी ॥
 अर्जुनातूंमानीगोष्टिखरी ॥ ३ ॥ तुकाह्मणेभाग्यआधिलाहापार्था ॥ देवपूर्णअ
 र्थसांगेजया ॥ ४ ॥ १९ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ त्रैविद्यामांसोमपा-
 पूतपापायज्ञैरिह्वास्वर्गतिंप्रार्थयन्ते ॥ तेषुण्यमासाद्यस्करेंद्रलोक
 मश्नन्तिदिव्यान्निदिविदेवभोगान् ॥ २० ॥ ॥ सम० ॥ ॥
 इंद्रादिरूपेंबहुधायजूनिमातेचिहीवेदितिसोमपाना ॥ पवित्रतेंप्रार्थुनिइं
 द्रलोकींनिमग्नहोतीस्वरभोगपंची ॥ २० ॥ ॥ आर्या ॥ ॥
 वैदिकसोमपअनघस्वर्गतिइच्छिनियजोनिआगातें ॥ इंद्रभुवनीत्यापुण्येभो
 गितितेदिव्यदेवभोगातें ॥ २० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जग्यहिकरतपापन
 दहतचाहतस्वर्गकोबास ॥ इंद्रलोकलहिभोगवेदिव्यभोगविलास ॥ २० ॥

॥ ओवी ॥ ॥ तेय ज्ञाते सोमपान करिती ॥ स्वर्गलोक पावाव पाइ छिती
 तेणें पुण्यें इंदुलोकीं पावती ॥ दिव्यदेव भोग ॥ २० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
 इंद्रादिक रूपें यजूनी बहुधा ॥ केला पुण्य बांधा अक्षय तें ॥ १ ॥ मातेचें वैदी
 तिहीं सोमपानी ॥ मग ते निदानी येती सरवा ॥ २ ॥ इंद्रास नारूढ होती अमर ह-
 द ॥ घेती सरवा ड उर्वशीचा ॥ ३ ॥ दिविचर फेरे घेती विमानांन ॥ तुका ह्मणे
 भूत भविष्य केलें ॥ ४ ॥ २० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ते तं भुक्त्वा स्व-
 र्गलोकं विशालं क्षीणे पुण्ये मर्त्यलोकं विशंति ॥ एवं त्रयीधर्ममनु प्र-
 पन्ना गता गतं कामकामालभंते ॥ २१ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ते
 भोगुनी स्वर्ग सरवासि अंतीया मृत्युलोका परतो नयेती ॥ प्रपन्न जे येरिति वे-
 दधर्मी गता गती पावति कामकामीं ॥ २१ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ स्व-
 र्गा बहुदिन भोगुनियेती पुण्यक्षयीं क्षिती लातें ॥ एवं श्रुतिधर्मानें सकाम पावति
 गता गत फळातें ॥ २१ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ फिर आवत मोलोक मेळि
 न पुण्यजब होय ॥ आवागमन जु करत है कामवंत यह लोय ॥ २१ ॥ ॥ ओवी

ते स्वर्गीं वास करिती ॥ क्षीण पुण्यें मृत्युलोका येती ॥ मायिक धर्म आचरती ॥ कामीं
 काम ॥ २१ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ऐसे भोग भोगी जं ववरी सकुल ॥ सरल्याप-
 ती ततोची होय ॥ १ ॥ हाक फोडी धर्म दूत महागजरे ॥ तळींया लोदारे उन्मत्ता सी
 ॥ २ ॥ पडे दंड शिरिंते व्हां अंतराळी ॥ विमान डळमळी अधोमुख ॥ ३ ॥ तेजें भरेन
 भयाहानी भूलोक ॥ ह्मणती पुण्य श्लोक दांसळला ॥ ४ ॥ कैतुक करीती नेणती आपु
 लें ॥ पाप जें कां केलें छळी तसे ॥ ५ ॥ असो हें निपुण वैदिकांचीं कर्म ॥ निरोपी तो कर्म
 गता गती ॥ ६ ॥ पावती सरवया ऐसे कामकामीं ॥ तुका ह्मणे आह्मी वरे असो ॥ ७
 श्लोक ॥ ॥ अनन्याश्चित्तं यंतो मां ये जनाः पर्युपासते ॥ तेषां नि-
 त्याभियुक्तानां योगक्षेमं वहाम्यहम् ॥ २२ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अ-
 न्यरांकुनि मातें चिंचिंतिती भजती जन ॥ जे नित्य युक्त त्यांचा तो मी योगक्षेम वा-
 हतो ॥ २२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ चिंतुनि अनन्य मातें सेविति जन नित्य युक्त
 तें जाण ॥ योगक्षेम त्यांचा पार्थ मी वाहतो तुझी आण ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा ॥
 भगती करे जो अनन्य मोहि में चित्तराख ॥ जोग छेमति न के करो निज जनकां अ-

मिलारव ॥ २२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अन्यठार्यामननयालिती ॥ ममउपासनाजेक
रिती ॥ त्यांचा योगक्षेमनिश्चिती ॥ करणें मज पडे ॥ २२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
अन्यत्यागें मातें भजे गर्भवंत ॥ व्यापारानेणत एक ध्यान ॥ १ ॥ चिंतीती भजती जन
जे पार्थिवा ॥ अभियुक्त सेवानित्य मार्गी २ ॥ त्याचा योगक्षेम राहे आनंदांत ॥ बाह्य तो
मनांत चिंता ऐसी ॥ ३ ॥ मज चिंतानाहीं आपूले नचूची ॥ काळजी भक्तांची तुका ह्म
णे ॥ ४ ॥ २२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ येऽप्यन्यदेवता भक्त्या यजंते श्रद्ध
यान्विताः ॥ तेऽपि मामेव कोतैय यजंत्यविधिपूर्वकम् ॥ २३ ॥ ॥ स
म ॥ ॥ अन्य भक्त हि जे देवां अन्या भजति भक्तिने ॥ माझीच पूजा परि ते हो-
ते अविधि पूर्वक ॥ २३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ श्रद्धेने अन्य यजुनि करिती ते अन्य देव
ता भजन ॥ ते हि मलाच भजती नेणुनियां विधिसमात्र भूर्वजन ॥ २३ ॥ ॥ दोहरा
॥ ॥ और देव के भगत जे सेवत श्रद्धावंत ॥ विधि छोडे मोकें भजत लहान मेरो अं
त ॥ २३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पूजन अन्य देवतां ठार्या ॥ तेही माझे चघडे पांही ॥
विधि पूर्वक सोयी ॥ नाहीत याची कीं ॥ २३ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ ये हवी कोतै

या अन्यत्रही देवा ॥ भावें करी सेवा कोणी प्राणी ॥ १ ॥ अन्य भक्ती भजे अन्य उपासनें
॥ येती भरंवसेनें आमुच्या घरीं ॥ २ ॥ परंतु अविधि पूर्वक संचय ॥ जेणे योगें सय-
सर्व स्वाचा ॥ ३ ॥ ते सैन कोवीरास्पृही सांगतो ॥ गुंती न करीतुं तुका ह्मणे ॥ ॥
श्लोक ॥ ॥ अहं हि सर्व यज्ञानां भोक्ता च प्रभू रेव च ॥ न तु मामभि-
जानंति तत्त्वेनातश्च वंति ते ॥ २४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ मी स्वामि भो-
क्ता त्यां सर्वा यज्ञांचा पती तरीं ॥ कीं मातेनेणती तत्वे जोई शोषाधि बिंबमी ॥ २४
आर्या ॥ ॥ मी सर्वा यज्ञांचा भोक्ता प्रभू मजन जाणुनी तत्वे ॥ ह्मणुनी या
च्यवती ते कैसें भजती लते मला सत्वे ॥ २४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सब जग्यन
को भोगता और सबन कोई श ॥ जे मम तत्व जानत नहीं डारत निन के धीस ॥ २४ ॥ ॥
ओवी ॥ ॥ मी सर्व यज्ञांचा भोक्ता ॥ स्वामी सर्वांचा अधिष्ठानकर्ता ॥ तत्वनने-
णती तत्वता ॥ मजन पावतां च्यवती ल ॥ २४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ मीच स्वामी
भोक्ता प्रभू आहूतीचा ॥ आणीक मंत्रांचा असो कोणी ॥ १ ॥ अग्नी मम सुरवे गोकुळीं
गिलिला ॥ यज्ञद्रव्याला उत्पत्ती मी ॥ २ ॥ कीं मातेनेणती पाहती तत्व झाडा ॥ तेथें

तोउघडाईशमीच ॥ ३ ॥ उपाधीकवीजतेंहीमीअर्जुना ॥ तावकेंसज्जनातुकाह
 गें ॥ ४ ॥ २४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यांतिदेवव्रतादेवानपितृन्यांतिपि
 तृव्रता ॥ भूतानियांतिभूतेज्यायांतिमद्याजिनोपिमाम् ॥ २५ ॥ ॥
 सम ॥ ॥ देवांसदेवताभक्तपितरांसपितृव्रत ॥ भूतेंयजितितेभूतांमातेंमद्र
 क्तावती ॥ २५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ देवव्रतीकरांतेंपितृव्रतीपावनाति
 पितरांतें ॥ भूतार्चकभूतातेंपावतिमद्रक्तमजनइतरांतें ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा
 देवभगतदेवनलहेपितृपूजेपितृधान ॥ भूतजजेभूतहिलहेमोपूजेभगवान ॥
 ॥ २५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ देवपितृआराधनाकरिती ॥ भूतेंदेवतातेभजती ॥
 ज्यांभजेत्यांलोकांजाती ॥ मजभजतीमजपावतीने ॥ २५ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
 भजनार्चांफळेंअसतीबहूत ॥ आह्मीसांगोत्यांतमुख्यचार ॥ १ ॥ देवतोपासनीदे
 वांसपावतो ॥ पदवीभोगीतोऐश्वर्याची ॥ २ ॥ पितराउद्देशेंश्राद्धपक्षदर्श ॥ तेणें
 व्यावेहर्षपितृलोकीं ॥ ३ ॥ भूतांचेंयजनसाधनस्मशानीं ॥ अंतीतेचस्थानी
 अधीकारी ॥ ४ ॥ आतांमाझीभक्तीमातेंचपावेल ॥ आनंदेंगाईलनुकाजेसा

५ ॥ ॥ २५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ पत्रं पुष्पं फलं तोयं योमेभक्त्या प्रयच्छ
 ति ॥ तदहं भक्त्युपहृतमभ्यामि प्रयतात्मनः ॥ २६ ॥ ॥ सम ॥ ॥
 पत्रं पुष्पं फलं पाणीजोजेंअर्पिलभक्तिनें ॥ तेंभक्षितोंजेंनिःकामेंभक्तीनेंमजअर्पि
 लें ॥ २६ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ फलफूलदलजलेंहीजोमातेंकरुनिभक्तिअर्पित
 से ॥ भक्तीनेंअणियलेंतेंमीअमृतचिह्णोनिवर्पितसें ॥ २६ ॥ ॥ दोहरा ॥
 पानफूलनीरकोंजोआर्चकरीतप्रीत ॥ लेउदियोहोंभगवतकोंकरेप्रेमकेभीत ॥ २६ ॥
 ओवी ॥ ॥ पत्रपुष्पफलउदक ॥ जेमजदेतीभक्तिपूर्वक ॥ तेंमीअंगिकारीआ
 इक ॥ भक्तिभावेकरूनियां ॥ २६ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ संकटतेंनाहांवैष्णवापूजेचें
 स्वल्पहनवरीचेंवर्मसांगूं ॥ १ ॥ पत्रहोवृक्षाचेंतुळसीचेंवेलाचें ॥ फळहीफुकाचेंसांपडेजें
 ॥ २ ॥ वनफळभिलुटिचेंपरीअसो ॥ चवीनगवसोजयामाजी ॥ ३ ॥ नानरीपाण्याचेंसं-
 कटपडेना ॥ वोतोमीहीवेनाभक्तीतापें ॥ ४ ॥ भक्षीपसरूनीमुखलाडेंकोडें ॥ निष्काम-
 आवडेनुकाहणे ॥ ५ ॥ २६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यत्करोषियदभ्यासियज्जुहो
 विददासियत् ॥ यत्तपस्यसिकौंतेयतत्कुरुधमदर्पणम् ॥ २७ ॥ ॥ सम

करि सी जें भक्षि सी जें जें देसी होमि सी लजें ॥ तपही करि सी पार्थी जें तें करि मदर्पण ॥ २७ ॥
 आर्या ॥ ॥ जें करि सी जें स्वासी जें होमि शित पशि आनि जें देशी ॥ तें मज करि अर्प-
 णतूं हामी श्री कृष्णा तु जचि उपदेशी ॥ २७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जो कछु करन खात है
 जो होमत जो देत ॥ अर्जुन जो तूं तप करे मोहि देत करि हेत ॥ २७ ॥ ॥ ओवी ॥
 जें करणें आनि भक्षणें ॥ जें अग्नीसि होम करणें ॥ जें तपांत पसाधणें ॥ तें मज अर्पण क-
 री ॥ २७ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ तूं हणसी आही भक्ती कैसी कीजे ॥ श्लोकार्थ सां-
 गीजे याचलागी ॥ १ ॥ करि सी कर्म हातें मुखें जें भक्षि सी ॥ अथवादा नें देसी याचकाला
 ॥ २ ॥ होमि सी यद्यपि राजसुहृद मेधीं ॥ नेमें तप कधीं आचरसी ॥ ३ ॥ पार्थी जें तें करी म-
 दर्पण सर्व ॥ येक गेल्या गर्व तुका होतो ॥ ४ ॥ २७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शक्रभाश्र-
 भ फलैरेवं मोक्ष से कर्म बंधनैः ॥ संन्यासयोग युक्तात्मा विमुक्तो मामुपैष्य-
 सि ॥ २८ ॥ ॥ सम ॥ ॥ फळांबन्या वाईदां हां पासु नीसुटसी असा ॥ या
 संन्यासें युक्तचित्त मुक्त तूं मज पावसी ॥ २८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ तेणें त्यजि सी पा-
 र्थाश्रभाश्रभ फलारव्य कर्म बंधमला ॥ संन्यासयोग युक्त हि पावसि होऊनि मुक्त तूं

अमला ॥ २८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ भलें बुरें जो कर महेति न तें छूटत मीत ॥ ज-
 गत जोग संन्यास करी मोमिल होनि हचित ॥ २८ ॥ ॥ ओवी ॥ शक्रभाश्रभ फळ ॥
 कर्म बंध सुटे सकळ ॥ संन्यासयोग युक्त होऊनि केवळ ॥ तूं मज पावसी ॥ २८ ॥
 अभंग ॥ ॥ घेउनी सुकृत ह्यासी देसी काय ॥ गोष्टी सुख मायतेच ऐक ॥
 ॥ १ ॥ फळांबन्या वाईदांचा तूं विभागी ॥ पासोनियां उगी वृत्ती मुक्त ॥ २ ॥ असा या
 संन्यासें युक्तचिते त्वरा ॥ पावसी सत्वरामज मुक्त ॥ ३ ॥ लुकादास गुरु किं कर पावन
 जाला तेणें जन उद्धरीलें ॥ ४ ॥ २८ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ समो हं सर्वभूतेषु
 न मे द्वेष्योऽस्ति न प्रियः ये भजंतितु मां भक्त्या मयिते तेषु चाप्यहम् ॥
 २९ ॥ ॥ सम ॥ ॥ सममी सकळां भूतीं न द्वेषी मजन प्रिय ॥ परिजे भजती
 प्रेमें मीत्यांत मज माजितें ॥ २९ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मीसम सर्वां भूतीं न प्रिय
 न द्वेष्य ही मजर माजी ॥ मज भजती जे प्रेमें मीत्या माजी हि ते हि मज माजी ॥ २९ ॥ ॥
 दोहरा ॥ ॥ हों सब तोर समान हों मेरे प्रीतन दोह ॥ मोकों सेवे भगत जो तित में मो-
 रे मोह ॥ २९ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ सर्वभूतांचे वाई ॥ मीसम बुद्धी असो पाही ॥ म

जवेरीमिबदोही ॥ समचिअसे ॥ २९ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ भूताकृतीभिन्ना
छंदयांचेभिन्न ॥ साधूसर्वाभिन्न एकमोहो ॥ १ ॥ हेपुनाउमदेजेप्रियतेतैसे ॥ घर
चीचेअसेशीकजेवीं ॥ २ ॥ वडीलधाकुटासहुरूजजाणे ॥ ऐसीममताजेणेंसाधी-
जेगा ॥ ३ ॥ माझेदाईतोचीत्याचेदाईमीची ॥ दर्पणविंबाचीतुकाकळा ॥ ४ ॥ २९
श्लोक ॥ ॥ अपिचेत्सदुराचारोभजतेमामनन्यभाक् ॥ साधुरेव
समंतव्यः सम्यगव्यवसितोहिसः ॥ ३० ॥ ॥ सम० ॥ ॥ जरीअसेदुरा
चारीभजेमजनआणिकां ॥ तोतूंसाधूचिमानावाकीत्यांचादिव्यनिश्चय ॥ ३० ॥
आर्या ॥ ॥ अस्फुनिदुराचारीहीमजलाहोउनिअनन्यजोभजतो ॥ साधुचि
तोमानावानिश्चयत्याचाबरागमेमजतो ॥ ३० ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ दुराचारमों
कोंभजेकरीअननकेभाय ॥ ताकोतुमसाधुगिनोशुभनिश्चयकेदाय ॥ ३० ॥ ॥
ओवी ॥ ॥ असेदुष्टदुराचारी ॥ मातेंभजेअनन्यभक्तिनेजरी ॥ तरीतुवांतो-
साधूचमानावापरी ॥ कीत्यांचादिव्यनिश्चय ॥ ३० ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ जरीअ
सेदुराचारी ॥ वाल्हाकोळीयाचेसरी ॥ १ ॥ भजेमजनआणिका ॥ शैवजैसाकीत्र्यंब-

वका ॥ २ ॥ तोतोसाधूचमानावा ॥ जेथेंदेवसांपडावा ॥ ३ ॥ तेथेंनिश्चयदेव ॥ तुकया
नेगेहव्यकव्य ॥ ४ ॥ ३० ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ क्षिप्रंभवतिधर्मात्माशश्व
च्छांतिंनिगच्छति ॥ कौंतेयप्रतिजानीहिनमेभक्तः प्रणश्यति ॥ ३१ ॥
सम० ॥ ॥ तोहोतोशीघ्रधर्मात्मापावतोशांतिशाश्वति ॥ पार्थामद्रक्तासेनाहेज
गीपेंजघालितूं ॥ ३१ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ सत्वरहोतोसुकृतीपावेस्थिरशांतिनमिति
जाजातें ॥ मद्रक्तांनशनसेकरिकौंतेयाअशाप्रतिजातें ॥ ३१ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥
शीघ्रहोयधर्मात्माशांतलहेबहुभाय ॥ अर्जुननिहचयजानतूंनहिमोभग तन
साय ॥ ३१ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ तेताल्काळधर्माहोउन ॥ निरंतरशांतितेंअसतीपा
उन ॥ माझियाभक्तांसिजाण ॥ नाशनाहीअर्जुना ॥ ३१ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥
तोगाहोतोशीघ्रगती ॥ धर्मात्माहेजाणस्थिती ॥ १ ॥ शांतीशाश्वतपावतो ॥ कींमारुती
मजभासतो ॥ २ ॥ पार्थानासेनामद्रक्त ॥ ध्रुवतेवीराहेखस्य ॥ ३ ॥ पेंजघालीतूंहेज
गीं ॥ तुकालीनपांडुरंगी ॥ ४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मां हि पार्थव्यपाश्रित्य
येऽपि स्युः पापयोनेयः ॥ स्थिरो वै श्यास्तथा शूद्रास्तेऽपि यांति परांगतिम् ॥ ३२

सम० ॥ ॥ चांडाळादिक जातीनें पापीने हि महागति ॥ पावती भजतां माते स्त्रियावें श्रद्धा ॥ ३२ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ माझा आश्रय करुनी जे कोणी पापयो निच्या देहां ॥ स्त्री श्रद्धावें श्रद्धा ते से जाती परमगति न पडनि संदेहां ॥ ३२ ॥ ॥ दोहरा अर्जुन सेवत मोहि जो पाप न जो नहु होय ॥ त्रियासूद्र और वेंस पुनिल हे परमगति सोय ॥ ३२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ स्त्रीवें श्रद्धा आदिक रून ॥ पापयोनि असोन ॥ माझी भक्ती केलियानें ॥ तथासीं जाण परमगती ॥ ३२ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ चांडाळादिक जातीनें ॥ आश्रय घ्यावा संगतीनें ॥ १ ॥ पापीने ही महागतीनें ॥ येथें गर्जती पुराणें ॥ २ ॥ माते पावती भजतां ॥ येथें नेहे द्वैतवार्ता ॥ ३ ॥ स्त्रियावें श्रद्धा हि ॥ तुका ह्याने पार नाही ॥ ४ ॥ ३२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ किंपुन ब्राह्मणाः पुण्या भक्ता राजषयस्तथा ॥ अनित्यमसुखं लोकमिमं प्राप्य भजस्व माम् ॥ ३३ ॥ ॥ सम० पुण्यब्राह्मण राजर्षि याचें नवल काय सें ॥ यादुःखामृत्यु लोकीं तूं राजर्षी भजनामज ॥ ३३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मगतो भक्त ब्राह्मण राजर्षी पुण्य पावती लनिका ॥ मज तूं भज हा पाउनि नेश्वर नर लोक थोर दुःखनिका ॥ ३३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ द्विजपु

नीत और भक्त वर राजकरी सुख भाय ॥ सुख अनित्य या लोक कों मोकों भज चित्त चाय ॥ ३३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ यापरी द्विज भक्त पुण्यवंत ॥ राजकरी पावती समस्त ॥ अनित्य सुख लोक पाउनी त्वरित ॥ मज भजे तूं ॥ ३३ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ पुण्यब्राह्मण राजर्षी ॥ गाधि जामदग्न्य कृषी ॥ १ ॥ त्याचें काय सें नवल ॥ आहे मोक्ष चव रडोल ॥ २ ॥ अनित्य दुःख मृत्यु लोकीं ॥ फळ हें चगा अवलोकीं ॥ माते पार्थिवा भजावें ॥ तुका या ऐसे उद्धरावें ॥ ४ ॥ ३३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ मन्मना भव मद्रक्तो मद्या जीमान्नमस्कृ ॥ मामेवैष्यसि शुक्लैव मात्मानं मत्परायणः ॥ ३४ ॥ ॥ सम० ॥ ॥ मद्रूपीं मन मद्रक्त माझे यजन वंदन ॥ मदाश्रित असे चित्त योजितां मज पावसी ॥ ३४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ मद्रूपीं मन ठवी मद्रक्ती करि मलान भीय जरे ॥ यापरि मनासि योजुनि मदाश्रयें पावसी मला गजरे ॥ ३४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मोकों भजे निचिंत न द्वै मोहि मोते मन राख ॥ यह जुत मोहि मिले त्यां मन सो अभिलाख ॥ ३५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ माझे ठायीं अंतःकरण ॥ भक्ति रूप मज अर्पण ॥ मज उद्देशें योग करुन योजितां मज पावसी ॥ ३४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ आतां प्रसंगांती गोष्ट ॥ तुसीं बोल्द

एकस्पष्ट ॥१॥ मनज्याचें माझ्या रूपीं ॥ भक्ती माझ्या जैशा गोपी ॥२॥ माझे वज्र
 नवंदन ॥ राधाप्रिय नंदसून ॥ मदाश्रित चित्त असे ॥ मजपावे तुका कैसे ॥४॥ ३४
 इति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ० राजविद्याराजगुह्ययोगो नाम नवमोऽध्यायः ९
 वामन ॥ ॥ इति टीकासमश्लोकीं अध्यायानवमावरी ॥ श्रीपार्थसारथी
 कर्ता जो वामन मनोरथी ॥९॥ ॥ असंग ॥ ॥ ऐसामद्या जीचा अर्थ ॥ नवमी
 ऐके भला पार्थ ॥१॥ प्रसंग संपला येथुनी ॥ भावजाणावास ज्जनीं ॥ २॥ राजविद्या
 राजगुह्य ॥ योगवर्णिलासे पाहे ॥ ३॥ श्रवण पठणें संशय ॥ तुका हणेल या जाय
 ४॥ ९॥ ॥ इति गीतार्थ बोधिन्यां श्रीमद्भगवद्गीताटीकायां नवमोऽध्यायः ९
 श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ शतं भवतु ॥ श्रीगोपालकृष्णाय नमः ७

गी०

श्रीगणेशायनमः॥ ॥वामन॥ ॥सप्तमाध्यायपर्यंततत्त्वमार्गेजगद्गुरु॥बोलि
लाअर्जुनालातेजा लेसर्वपरोक्षवत्॥१॥पुसावेअर्जुनेतत्त्वकरावीकरुणामग॥या
भावेसप्तमाध्यायीसप्तधायज्जबोलिला॥२॥कींब्रह्मअध्यात्मकर्मअधिभूतादिमी
तयां॥मातेजाणतिपुण्यात्मेभजतीमजलाचिते॥३॥तद्विद्विप्रणिपातेनइत्यादि-
श्लोकदोनहे॥अध्यायांतचतुर्थीतबोलिलायाचिआशये॥४॥कींजाईसंतांशर
णतेज्ञानउपदेशिती॥भावकींयेशरणतूंमगसांगेनतत्त्वमी॥५॥परंतुकर्मसंन्या
सेकर्मयोगेकरूंनियां॥श्रेयहासंशयमधेंआडआलाधनंजया॥६॥पंचमाध्याय
आरंभींकेलाप्रश्नहणूनियां॥संन्यासकर्मयोगाचेंकृष्णेंतत्त्वनिरोपिलें॥७॥प्रसं
गेआरुरुक्षालाकर्मकारणबोलतां॥आरूढकेसाहेशंकाहरायायोगबोलिला॥८॥
समाधिनिर्गुणाकारषष्ठाध्यायांतबोलिला॥विश्वात्मयोगहीतेथेफळरूपेचिबर्णि-
ला॥९॥तोविस्तारेंसप्तमांतविभूतिसहबोलिला॥वासुदेवःसर्वमितिप्रसंगेभक्तव-
र्णिला॥१०॥उत्तमश्लोकमुरिंचेहेंश्लोकांमृतसेवितां॥तत्त्वप्रश्नकरावाहेंनस्मरेपां
दुनंदना॥११॥कृपाजरीउपजलीतन्हींआपणहूनिजों॥नयेशरणजोसंतीतत्त्वसांगे

अ०

८

नयेतया ॥१२॥ ह्यणोनिपूर्वाध्यायांतीं ब्रह्मकर्मादिसप्तधा ॥ ज्ञेयबोलो निसंक्षेपे प्र
 श्नाने बीजपेरिले ॥१३॥ कीं ब्रह्मजाणती ते चिते सर्व ब्रह्मजाणति ॥ भाव कीं वेगळे-
 आधीं जाणतां सर्व ब्रह्म ते ॥१४॥ अक्षरं ब्रह्म परमं ऐसे उत्तरही पुढें ॥ होणार कीं जे पर
 म शुद्ध ते ब्रह्म अक्षर ॥१५॥ भाव कीं क्षरही ब्रह्म बोलिजे अधिभूत जे ॥ अधिभूत
 क्षरो भाव ह्यण ऊनि वदे लजे ॥१६॥ जे अक्षर क्षरहिते जे सोने ते चिभूषण ॥ जे कां
 के वळ ते सोने ह्यणावे ते चिभूषण ॥१७॥ नविकार सुवर्णालान अळंकार वेगळा ॥
 निर्विकार क्षरतीं हीन अन्यक्षर भागही ॥१८॥ गूढार्थ हान कळतां करावा प्रश्न अर्जु
 ने ॥ करावामगतत्वाचा उपदेश अनुग्रह ॥१९॥ या भावे सप्तधा ज्ञेय बोलो नीराहिला
 उगा ॥ प्रश्न बीजांत ही तत्त्व गूढ भावे निरोपिले ॥२०॥ त्या मधें ब्रह्म जे सर्व जाणावे काय
 काय ते ॥ तन्ही ब्रह्मचि अध्यात्म ह्यणि जे ते चि आपण ॥२१॥ आपुला भाव अध्यात्म
 त्याचें उत्तरही असे ॥ भाव कीं हा स्वयें ब्रह्म जो जाणो इच्छितो तया ॥२२॥ कर्म कीं क्षर
 भागाची उत्पत्तिकरि सृष्टिते ॥ भूतांचा आणि रवी नाना भावांचा जे थड्डव ॥२३॥ नमो
 वतां भोवतां हे मेदिनी सृष्टिच्या भ्रमे ॥ ब्रह्मक्रियारूप दिसे अविद्या दृष्टिच्या भ्रमे ॥२४

एवं कर्म ब्रह्म आणि अधिभूतादि जे त्रय ॥ ते हि ब्रह्मचि जाणावे तिन्ही येकांत एक जे ॥
 ॥२५॥ आकाशी कुंभ सजळ आकाश उदकीं घटी ॥ प्रतिबिंबेन भजळीं तिन्ही येकांत ये
 क जे ॥२६॥ ईश्वरामाजि हे देह देही व्यापक ईश्वर ॥ जीवत प्रतिबिंबां शा तिन्ही येकांत
 येक हे ॥२७॥ त्या मधें अधिदेवारव्य जीवात्मा प्रतिबिंब तो ॥ उपाधि वांचुनी आणि बिंबा
 वांचुनि जो नसे ॥२८॥ प्रतिबिंब दिसे व्योम जे काढळ मळीजळीं ॥ बिंबाकाशा घटापा-
 ण्या वांचुनी ते असे चिना ॥२९॥ साधिभूताधिदैवमांसाधिय संचये विदुः ॥ ह्यणोनि
 देही सहित अधिदैव निरोपिला ॥३०॥ यालागीं देह क्षर जो ह्यणावा अधिभूत तो ॥
 तया सहित जाणावा जीवात्मा अधिदैव तो ॥३१॥ अधियज्ञा सहित कीं निज बिंबात्म
 या सह ॥ जाणावा फळ भोक्ता हा तो यज्ञादि फळ प्रद ॥३२॥ प्रश्नोत्तर हि ऐसे चि होणा
 र अधिभूत जो ॥ क्षर तो आणि पुरुष अधिदैव ह्यणोनियां ॥३३॥ अधियज्ञा हिया देही
 माचया उत्तरीं हरी ॥ बोले लयाचि अर्था ते पहावे सज्जनीं बरे ॥३४॥ गूढार्थ हान कळ
 तां करील प्रश्न अर्जुन ॥ तेथूनियां समश्लोकी संगति श्लोक हे पृथक् ॥३५॥ ॥
 श्लोक ॥ ॥ अर्जुन उवाच ॥ ॥ किंतु ब्रह्म किमध्यात्मं किं कर्म पुरुषोत्तम ॥ अ

धिभूतंच किं प्रोक्तमधिदैवं किमुच्यते ॥१॥ ॥सम०॥ ॥ कायते ब्रह्म अध्या-
त्मकर्म ही पुरुषोत्तमा ॥ अधिभूतकसे कैसे अधिदैवहि बोलिजे ॥१॥ ॥ आर्या
पुरुषोत्तमा कवणते अध्यात्म ब्रह्म आणिते कर्म ॥ अधिदैवहि अधिभूतहि ब्रह्म
चें ते असेल बावर्म ॥१॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अध्यात्मके ब्रह्म को कर्म का हजग
दीश ॥ अधिदैवत अधिभूत को तुम जानत विरचिस ॥१॥ ॥ ओवी ॥ ॥ पा-
र्थ ह्मणे पुरुषोत्तमा ॥ कैसा निवाडा कर्म ब्रह्मा ॥ अधिभूत अधिदैवत आह्मा ॥ नि-
वडूनि सांगिजे ॥१॥ ॥ अभंग ॥ ॥ पूर्वप्रसंगांत परमहंसयोग ॥ निवेदी श्री-
रंग आत्मलाभे ॥१॥ परी प्रसंगां तीं ऐकिले पार्थिवें ॥ अध्यात्म बरवें अधिभूत ॥२॥
गूढनसम जे यास्तव आशंका ॥ घेऊनी आशंका घेतूं झाडा ॥३॥ ते सप्तप्रश्न ये का-
मागे येक ॥ ऐका सकळी कभावी कहो ॥४॥ ऐका महाराज राजमुगुटांत ॥ जोडोनी
यां हात विनवीतो ॥५॥ देवराया काय ब्रह्म ते सांगावें ॥ तैसेंच बोलावें अध्यात्म ही
॥६॥ पुरुषोत्तमा कर्म करा स ह्मणावें ॥ अधिभूत बरवें तैसें सांग ॥७॥ अधिदैवत
त्या संस्कारुनी बोले ॥ वर्मन कळले बोले तुका ॥८॥१॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अधिय

तः कथं कोऽत्र देहेऽस्मिन्मधुसूदन ॥ प्रयाणकाले च कथं ज्ञेयोऽसि नियता-
त्मभिः ॥२॥ ॥ सम० ॥ ॥ अधियज्ञ कसा कोण या देही मधुसूदना ॥ जाणावा
सि कसा प्राण प्रयाणीं सज्ज जे तिहीं ॥२॥ ॥ आर्या ॥ ॥ कोण कसा या देहीं अधि-
यज्ञ मनांत देहिं बाणावे ॥ कैसे प्रयाण समयीं गृहीत चित्तीं तुला हि जाणावें ॥२॥ ॥
दोहरा ॥ ॥ अधिजग्यहि कासों कहत कैसे तुम को जान ॥ कैसे तुम को जानियें
प्राण करत जब गोन ॥२॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अधियज्ञ कसा कोण ॥ देहांत ओळखावा
कवण ॥ अंतकाळीं तूं मधुसूदन ॥ यत्त चित्तीं केवीं जाणिजे ॥२॥ ॥ अभंग ॥ ॥
अधियज्ञ कैसा कोण ता ह्मणावा ॥ देही या जाणावा कैसा आही ॥१॥ जाणावा सि कै-
सा प्राणाच्या प्रयाणीं ॥ प्रत्यक्ष काहाणी हस्तीं लाभे ॥२॥ सज्ज जे तयानी विचार पंथाने
॥ यावें मधुसूदने बोलावें हे ॥३॥ तुका ह्मणे प्रश्न सात अर्जुनाचे ॥ हंस सत्याब्धीचे हे ला-
वे हे ॥४॥२॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ अक्षरं ब्रह्म परमं स्वभा-
वोऽध्यात्ममुच्यते ॥ भूतभावाद्भवकरो विसर्गः कर्मसंज्ञितः ॥३॥ सम०
अक्षर ब्रह्म जें शुद्ध अध्यात्म स्वात्मभाव जो ॥ भूतभौतिक उत्पत्तिकरिजे सृष्टि कर्म ते ॥

आर्या ॥ ॥ अक्षरपरमब्रह्मस्वभाव अध्यात्मवदति मुनिवर्ग ॥ पंचमहाभूतांचा वि-
 कार ते जाण कर्म तनु सर्ग ॥ ३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अक्षर को ब्रह्म हिक हन अध्यात्म
 नुस भाय ॥ जो उपजावत जगत को सोई कर मसदाय ॥ ३ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अक्ष-
 र ते चि ब्रह्म ॥ सद्भाव तो चि अध्यात्म ॥ भूत भावाचे विसर्ग कर्म ॥ ते कर्म नाणिजे ॥ ३ ॥
 अभंग ॥ ॥ हां सोनी बोलीला कर्तजो जगाचा ॥ आमुच्या लाभाचा संशयो हा ॥ १ ॥
 शुद्ध ब्रह्म जे ते ह्मणावे अक्षर ॥ अध्यात्म प्रकार भावे बोले ॥ २ ॥ भूत भौतिकांची जे
 कांहीं उत्पत्ती ॥ सृष्टी करी जे ते कर्म जे कां ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे श्रोतीं व्हावे सावधान ॥ करावे चिं-
 तन भगवंताचे ॥ ४ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अधिभूतं क्षरो भावः पुरुषश्चाधि-
 दैवतम् ॥ अधियज्ञोऽहमेवात्र देहे देहभूतां वर ॥ ४ ॥ ॥ सम ॥ ॥ अधिभू-
 तक्षर तनू जीवात्मा अधिदैवत ॥ बिंब त्या प्रतिबिंबाचा देहीच अधियज्ञमी ॥ ४ ॥ आ ॥
 अधिभूतक्षर तनु हे अक्षर अधिदैव होय अधिकारी ॥ अधियज्ञमीच देही जीवांचा पाळ
 णार उपकारी ॥ ४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ देह जूय ह अधिभूत है अधिदैवत है जीव ॥ सब
 देह न के देह मोहो अधिजग्य स्फपीव ॥ ४ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अक्षर ते अधिभूत ॥ जीव

गी. ॥ ॥ आदि अनंत सर्वोत्तम ॥ अधियज्ञ देहीमी ॥ ४ ॥ ॥ अभंग ॥ ॥ अ-
 धिभूताक्षर तनू हा विकार ॥ जीवात्मा प्रखर अधिदैव ॥ १ ॥ बिंब त्याच प्रभे प्रतिबिंब-
 न्याये ॥ अधियज्ञ होय याच देही ॥ २ ॥ तुका ह्मणे आतां सांगेल अंतर ॥ न धरूनी दूर स-
 जनासी ॥ ३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अंतकाले च मामेव स्मरन्मुक्ता कले वरम् ॥ यः
 प्रयाति समद्रावं याति नास्त्यत्र संशयः ॥ ५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ माते चि अंतका-
 ळींही स्मरतां देह सोडुनी ॥ जो जाय तो मत्स्वरूपा पावे येथे न संशय ॥ ५ ॥ आर्या ॥
 जो मनुज अंतकाळीं स्मरे निमाते त्यजी कले वर तो ॥ येथे संशय नाही माझ्या भावा-
 मितो बळे वर तो ॥ ५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अंतसमे देह तजत मोक्ष मरन जो होय ॥
 सोत बहि मोकों मिले ताहां न संशय कोय ॥ ५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ अंतकाळीं मज स्म-
 रेनी ॥ जो जाय कले वरटा कोनी ॥ तो पावे मज लागुनी ॥ १ ॥ येथे नाही संशय ॥ ५ ॥ ॥
 अभंग ॥ ॥ मातेच प्रयाणी जीवीं धरुनियां ॥ देह सोडि लीया नाम स्मरणें ॥ १ ॥ जाय
 प्राण नयाम द्रूपा वांचुनी ॥ विश्रान्ति नयनीं आढळे ना ॥ २ ॥ संशय काय साकां कणा आ-
 रसा ॥ पाहाणे धार सा लागली या ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे नामें जा लागज मुक्त ॥ प्राणी ते अशक्त

उद्धरेवी॥४॥५॥ ॥श्लोक॥ ॥यंयंवाऽपिस्मरन्भावंत्यजत्यंतेकलेवर
 म्॥तंतमेवैतिकौंतेयसदातद्भावभावितः॥६॥ ॥सम०॥ ॥जेजेआणि
 कहीरूपस्मरतांदेहजोत्यजी॥तेतेचिपावेस्मरणेरंगलाज्याचियांसदा॥६॥ ॥
 आर्या॥ ॥लावीकलेवरतेजाजाभावासिपांडवास्मरुनी॥त्यात्याभावापावेचि-
 तींतेभावनासदाधरुनी॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥प्राणीजवदेहतनेस्मरेकाज-
 अनान॥यामेंसंशयनहीनपावेसोयीआन॥६॥ ॥ओवी॥ ॥ज्याज्याभावेस्म-
 रतां॥होयदेहत्यजिता॥त्यातेपावेकुंतीसुता॥सदातद्भावह्मणोनियां॥६॥ अ०
 जेजेआणीकहीध्यान॥अंतींलहदयींधरुन॥१॥ देहत्यागिलाजयाने॥जायपाहेतो-
 तींस्थाने॥२॥ येकरंगलेअंतर॥आत्मातेथेंधरीथार॥३॥ तुकाह्मणेयेहपरी॥वास-
 नेच्याकरींदोरी॥४॥६॥ ॥श्लोक॥ ॥तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर-
 युध्यच्च॥मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मा मेवैष्यस्य संशयम्॥७॥ ॥सम०॥ ॥
 तस्मात्तूं सर्वदामातेस्मरहेयुत्थहीकरी॥समर्पितांबुद्धिमनभजमातेचिपावसी॥७
 आर्या॥ ॥यास्तवसर्वाकाळींस्मरमजपरितुंकरीअधीयुत्थ॥पावसिनिश्चिनमाते

मन॥स्मरनिश्चिनमाजिपजाण॥पावतिपरमपुंनपावनी॥८॥ ॥अमंग॥
 पुंनपावसाय॥८॥ ॥ओवी॥ ॥अमंगमयोरंकरन॥निश्चिनअमंगनी
 ८॥ ॥देहरा॥ ॥जोगओरअमंगममंजाकोधिरनिश्चिनहेय॥मोचिनामवेसदा
 गतिरनेअमंगमवेसदेवनिदेन॥देवपरमपुंनपावसायपुंनपावसाय॥
 यामने॥देवनिश्चिनमाजपुंनपावसायवसतनिश्चिन॥८॥ ॥अमंग॥ ॥अमंगमयोरं
 यातिपायुनिश्चिनयव॥८॥ ॥सम०॥ ॥अमंगमयोरंअमंगमयोरं
 ॥श्लोक॥ ॥अमंगमयोरंअमंगमयोरंअमंगमयोरंअमंगमयोरं
 सुकहेमसंशयकई॥३॥ निश्चिनपुंनपावसाय॥वकावराणअमंगमयोरं॥
 या॥१॥ पुंनपावसाय॥मजदेवसावराव॥२॥ बुद्धिआमंगमयोरं॥
 मजपावसायनिश्चिन॥७॥ ॥अमंग॥ ॥तस्मात्तूं सर्वदामातेस्मरमजपरितुंकरी
 नसर्वाकाळींस्मरमजपरितुंकरी॥माहेतवपुंनपावसाय॥७॥ ॥ओवी॥ ॥
 किनमीन॥अमंगमयोरंअमंगमयोरंअमंगमयोरंअमंगमयोरं॥७॥ ॥अमंग॥
 मजजामनवुद्धिअमंगमयोरं॥७॥ ॥देहरा॥ ॥मंगमयोरंअमंगमयोरं

उद्धरेवी॥४॥५॥ ॥श्लोक॥ ॥यंयंवापिस्मरन्भावंत्यजत्यंतेकलेवर
 म्॥तंतमेवैतिकौंतेयसदातद्भावभावितः॥६॥ ॥सम०॥ ॥जेंजेअणी
 कहीरूपस्मरतांदेहजोत्यजी॥तेतेचिपावेस्मरणेरंगलाज्याचियांसदा॥६॥ ॥
 आर्या॥ ॥लावीकलेवरातेजाजाभावासिपांडवास्मरुनी॥त्यात्याभावापावेचि-
 तींतेभावनासदाधरुनी॥६॥ ॥दोहरा॥ ॥प्राणीजबदेहतनेसुमरेकाज
 अनान॥यामेंसंशयनहीनपावेसोयीआन॥६॥ ॥ओवी॥ ॥ज्याज्याभावेस्म
 रतां॥होयदेहत्यजिता॥त्यातेपावेकुंतीसुता॥सदातद्भावह्मणोनियां॥६॥ अ०
 जेंजेआणीकहीध्यान॥अंतींलहदयींधरुन॥१॥ देहत्यागिलाजयाने॥जायपाहेतो
 तींस्थाने॥२॥ येकरंगलेअंतर॥आत्मातेथेंधरीथार॥३॥ तुकाह्मणेयेहपरी॥वास
 नेच्याकरींदोरी॥४॥६॥ ॥श्लोक॥ ॥तस्मात्सर्वेषु कालेषु मामनुस्मर
 युध्यच्च॥मय्यर्पितमनोबुद्धिर्मा मेवैष्यस्य संशयम्॥७॥ ॥सम०॥ ॥
 तस्मात्तूं सर्वदामातेस्मरहेयुत्थहीकरी॥समर्पितांबुद्धिमनभजमातेचिपावसी॥७
 आर्या॥ ॥यास्तवसर्वाकाळींस्मरमजपरितुंकरीअधीयुत्थ॥पावसिनिश्चितमाते

मजलामनबुद्धिअर्पुनीशुध॥७॥ ॥दोहरा॥ ॥मेरोसुमरननितकरेजुत्थकरे
 किनमीत॥अरपेमोमेंबुद्धिमनहोआउतबचिन्त॥७॥ ॥ओवी॥ ॥यास्तवम
 जसर्वाकाळींउच्चारि॥मजस्मरोनियांयुत्थकरी॥माझेठायींमनबुद्धीदृढधरी॥तेणे
 मजपावसीनिश्चित॥७॥ ॥अभंग॥ ॥तस्मात्तूं सर्वदापार्था॥मातेस्मरभावपं
 था॥१॥ युत्थनिःशंककरावे॥मजहृदयींसाठवावे॥२॥ बुद्धिआल्याआमुचेठायीं॥
 मुक्तहोसीसंशयकाई॥३॥ निश्चयेपावसीमाते॥तुकाशरणअनन्यते॥४॥७॥
 ॥श्लोक॥ ॥अभ्यासयोगयुक्तेनचेतसानान्यगामिना॥परमंपुरुषंदिव्यं
 यातिपार्थानुचिंतयन्॥८॥ ॥सम०॥ ॥अभ्यासयोगेंअन्यत्रजायनाऐशि
 यामने॥दिव्यचिन्मात्रपुरुषापावेसततचिंतिता॥८॥ ॥आर्या॥ ॥अभ्यासयो
 गनिरतेअनन्यचित्तेसंदैवचिंतून॥दिव्यपरमपुरुषात्यापावेविषईकदानगुंतोन॥
 ८॥ ॥दोहरा॥ ॥जोगऔरअभ्यासमेंजाकोथिरचित्तहोय॥मोचिंताराखेसदां
 पुरुषपावेसोय॥८॥ ॥ओवी॥ ॥अभ्यासयोगेंकरुन॥चित्तअन्यत्रनकरीग
 मन॥स्थिरचित्तजालियाजाण॥पार्थातेपरमपुरुषातेपावती॥८॥ ॥अभंग॥

॥ अगाअभ्यासाचायोग ॥ दृढआसलीयाचांग ॥ १॥ मगअन्यत्रमार्गति ॥ पार्थान
जातीमहंत ॥ २॥ मनेंऐशियाकसवटी ॥ दिव्यपुरुषीघालीमिठी ॥ ३॥ पावेसततचि
न्मात्र ॥ तुकीयेकचिंतनमात्र ॥ ४॥ ८॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ कविपुराणमनुशासि
तारमणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः ॥ सर्वस्यधातारमचिंत्यरूपमादित्यवर्ण
तमसःपरस्तातू ॥ ९॥ ॥ सम० ॥ ॥ पुराणसर्वज्ञफळप्रदालास्मरेलजोसूक्ष्म
अतींद्रियाला ॥ अतर्क्यरूपीधरिविश्वजालासूर्यप्रकाशोनिनमीनिराळा ॥ ९॥
॥ आर्या ॥ ॥ तमसःपरिरवितेजाअचिंत्यधाताकविअणुहोनिअणू ॥ शास्त्रपुरा
णमीमजचिंतुनिदेजोमनादुजेनअणू ॥ ९॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सबकरनासुखमअ
तिकविसुपुरातनजान ॥ रविसमानसबतेंपरेस्मरनताकोमान ॥ ९॥ ॥ ओवी ॥
॥ कविआणिपुराण ॥ लोकशिक्षाकरीजाण ॥ सर्वउत्पत्तिकारण ॥ सूक्ष्माहूनिस्म
॥ ९॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ अरेपुराणसर्वज्ञ ॥ प्रदायकफळाभिज्ञ ॥ १॥ स्मरेलजोसू
क्ष्मदीपा ॥ अतींद्रियआत्मरूपा ॥ १॥ अतर्क्यत्वगुणेंरूपी ॥ धरीविश्वजालालोपी ॥
३॥ भानुप्रकाशुनीतमी ॥ तुकाअव्यक्तचिव्योमी ॥ ४॥ ९॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ प्रचा

गी०

णकालेमनसाचलेनभक्त्यायुक्तोयोगबलेनचैव ॥ श्रुवोर्मध्येप्राणमावे
नयसम्यक् सतंपरंपुरुषमुपैतिदिव्यं ॥ १०॥ ॥ सम० ॥ ॥ प्राणप्रयाणीमन
आवरूनीमद्भक्तीनेंयोगबळेंकसूनी ॥ प्राणेंनिजभ्रूयुगचक्रमेदीपावेस्वदिव्यापुरुषा
अनादी ॥ १०॥ ॥ आर्या ॥ ॥ दिव्यपरमपुरुषालाअचळमनेंयोगभक्तिसाधूनी ॥
पावेप्रयाणकालींभ्रूमध्येप्राणतोचिरोधूनी ॥ १०॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ मरनसमेमनधि
रकरेभगतिजोगबळपाय ॥ श्रुकुटीमध्यप्राणहीधरेपरमपुरुषमेजाय ॥ १०॥ ॥ ओ
वी ॥ ॥ ऐसाजोअंतकाळीं ॥ मनचंचळकरीतेवेळीं ॥ भक्तियोगेंतोबळी ॥ प्राणेंश्रुकु
टीमेदपरमपुरुषानेपावे ॥ १०॥ ॥ अष्टांग ॥ ॥ प्राणप्रयाणीयामना ॥ आवरोनि
रेअर्जुना ॥ १॥ मद्भक्तीच्यायोगबळें ॥ करुनीप्राणेंयेकमेळें ॥ २॥ निजभ्रुवचक्रयुग ॥
मेदीपावेज्योतिर्लिंग ॥ ३॥ दिव्यपुरुषाअनादी ॥ तुकासमर्पिलापदी ॥ ४॥ १०॥
॥ श्लोक ॥ ॥ यदक्षरंवेदविदोवदंतिविशंतियद्यतयोवीतरागाः ॥ यदिच्छं
तोब्रह्मचर्यंचरंतितत्तेपदंसंग्रहेणप्रवक्ष्ये ॥ ११॥ ॥ सम० ॥ ॥ जेबोलती
अक्षरवेदसंतयतीविरागीनिघतीजयांत ॥ इच्छूनिजेकांगुरुमक्तहोतीतत्प्राप्तिसां

अ०
८

गेन निरोधरीती ॥११॥ ॥ॐ आर्या॥ ॥ जे ब्रह्मचर्य लभ्यहि जे येन निरिघ निराग
निस्तारे ॥ अक्षर वेदज्ञ ह्यणनि ते पद तु जसांग तो सविस्तारे ॥११॥ ॥ दोहरा ॥
॥ अक्षर जासों कहत है बितरागत हो जात ॥ ब्रह्मचर्य को जो करे ता पद कीयो हान ॥११॥
॥ ओवी ॥ ॥ ज्यास अविनाश पद बोलती ॥ जे इच्छूनि ब्रह्मचर्य आचरती ॥ तथा
ते सन्यासी विरक्त होवो निपावती ॥ ते ससेपें सांगेन मी ॥११॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ जे
कां अक्षर बोलती ॥ वेद संत जया प्रती ॥१॥ यती वीतरागी ज्यांत ॥ निघती धरुनी गु
रु हात ॥२॥ अहो इच्छूनियां जगी ॥ त्यागे लागे लया मार्गी ॥३॥ त्याची प्राप्ती सांगो तु
ज ॥ तु कया निरोधावे बीज ॥४॥ ११॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ सर्वद्वाराणि संयम्य मनो
हृदि निरुध्य च ॥ मूर्ध्नि ध्यात्वात्मनः प्राणमास्थितो योगधारणाम् ॥१२॥
॥ सम ॥ ॥ कोडूनि सकळ द्वारे हृदयीं मन कोडुनी ॥ धरुनि मस्तकीं प्राण अनुष्ठी
योगधारणा ॥१२॥ ॥ आर्या ॥ ॥ रोधुनि सर्वद्वारे हृदया माजी मनास ही दमुनी
॥ ब्रह्मांडी प्राण अणुनि अधिष्ठुनी योगधारणे समुनी ॥१२॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ सब
द्वारन को बस करे मन रों के हि यमाय ॥ प्राण हिराखे सी समें रहे धारणा गाय ॥१२॥

॥ ओवी ॥ ॥ सर्वद्वारे रोधुनी ॥ मन हृदयीं ठेउनी ॥ प्राणमस्तका सिनेउनी ॥ अ
नुष्ठीती योगी योग ॥१२॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ कोडो नियां नवद्वारे ॥ नेम जिणे प्रत्याहा
रें ॥१॥ मन हृदयीं कोडोनी ॥ प्राणमस्तकीं धरोनी ॥२॥ योगधारणा अनुष्ठी ॥ तुका
नो हे काही कष्टी ॥३॥ १२॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ ओंमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्नाम
नुस्मरन् ॥ यः प्रयातित्यजन्देहं स याति परमां गतिम् ॥१३॥ ॥ सम ॥
॥ ओं हे एकाक्षर ब्रह्म जपे माते स्मरे असा ॥ अर्चिरादि पथें जाय ब्रह्मा सहन यागती
॥१३॥ ॥ आर्या ॥ ॥ जो प्राण वासहि जपतो माते ते साच नित्य जो स्मरतो ॥ मग अ
र्चिरादि मार्गे जाउनि सह ब्रह्म यागती लभतो ॥१३॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ प्राण व अक्षर को
जप करे समरे मो कोनीत ॥ यह विधि जो देह न जे लहे परम गति मीत ॥१३॥ ॥ ओ
वी ॥ ॥ ओं मिति ब्रह्म उच्चारितां ॥ माझे स्मरण करितां ॥ जो होय देह त्याजितां ॥ तो
पावे परम गतीस ॥१३॥ ॥ अष्टमंग ॥ ॥ हे येकाक्षर ब्रह्म ॥ वेदशास्त्रांत उत्तम
॥१॥ ऐसा जपे माते स्मरे ॥ कायाचा आश्रया द्वारे ॥२॥ जाय अर्चिरादी मार्गी ॥ यक
दुजान संसर्ग ॥३॥ तथा ब्रह्म यासह गती ॥ तुका ह्यणे मुक्त होती ॥४॥ १३॥

॥श्लोक॥ ॥अनन्यचेताःसततंयोमांस्मरतिनित्यशः॥तस्याहंस्कल
भःपार्थनित्ययुक्तस्ययोगिनः॥१४॥ ॥सम०॥ ॥नद्देइतरमीऐशाचित्ते
मातेंस्मरेसदा॥पार्थास्कलभमीत्यालायोगीजोनित्ययोजिला॥१४॥ ॥आर्या॥
॥मीअन्यनद्देऐशाचित्तेजोस्मरतसेसदामातें॥पार्थास्कलभमित्यालायोगीजे
नित्ययोजिलात्याते॥१४॥ ॥दोहरा॥ ॥थिरचित्तमोकोजपेसदानिरंतरहोय॥
ताजोगिकोंस्कलभहोंऔरलहेनहिकोय॥१४॥ ॥ओवी॥ ॥चित्तेविजेमाझे
ठायीं॥जेमजध्यातीनित्यपार्हीं॥तयामीस्कलभहोई॥योगयुक्तह्यणोनपार्थी॥
१४॥ ॥अभंग॥ ॥नद्देइतरासारिखा॥ऐसाजाणोनियांसखा॥१॥चित्तीचिं
तीसदास्मरे॥वत्सधेनूसीहुंकारे॥२॥पार्थास्कलभमीत्याला॥रक्षाअंतरवाह्याला
॥३॥नित्ययोजिलायोगीजो॥तुकाह्यणेत्यासीमजो॥४॥१४॥ ॥श्लोक॥ ॥मा
मुपेत्यपुनर्जन्मदुःखालयमवाश्वतम्॥नामुवंतिमहात्मानःसंसिद्धिपर
मांगताः॥१५॥ ॥सम०॥ ॥मातेंपावोनियांजन्मदुःखाचेघरनश्वर॥नपा
वतीपुन्हासंतथोरजेगतिपावले॥१५॥ ॥आर्या॥ ॥मातेंपाउनिपुनरपिन

श्वरजेजन्मदुःखबीजलुपीं॥पावतितेनमहासेगेलेजेपरमसिद्धिलागिंरुपी॥
१५॥ ॥दोहरा॥ ॥महापुरुषसिद्धिलहेमोमेहोतजुलीन॥दुखकोघरयहज
नमहेतामेहोतनदीन॥१५॥ ॥ओवी॥ ॥योगयुक्तजेपावलेमज॥तयांसिपुन
र्जन्मनाहींसहज॥ऐसेहेआहेचोज॥थोरगतीपावल्याचे॥१५॥ ॥अभंग॥ ॥म
जपावोनियांजन्मा॥नफिरेचज्याचाप्रेमा॥१॥घरदुःखाचेनश्वर॥देहअपवित्रची
थोर॥२॥नपावतीपुन्हासंत॥पाहाव्याचोराचासंघात॥३॥थोरपावलेजेगती॥तु
कावणीपुढतापुढती॥४॥१५॥ ॥श्लोक॥ ॥आब्रह्मभुवनालोकाःपुनराव
र्त्तिनोऽर्जुन॥मामुपेत्यतुकोंतेयपुनर्जन्मनविद्यते॥१६॥ ॥सम०॥ ॥अ
र्जुनापुनरावृत्तीब्रह्मलोकादिकीहुनीं॥मातेंपावोनितोकोणीपुन्हाजन्मानयेकधी
॥१६॥ ॥आर्या॥ ॥ब्रह्मभुवनपर्यंतप्रकटसकळहोकरिपुनावर्ती॥मातेंपा
उनिकोणीनपडेतोमृत्फदुस्तरावर्ती॥१६॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्मलोकजोलोकहे
तिनमेफिरतजुकोय॥अर्जुनमोकोंपाडकेजनमलहेनहिकोय॥१६॥ ॥ओ
वी॥ ॥जेब्रह्मलोकादिकरुन॥तयाअसेमागुतीपतन॥मजपावल्याअर्जुनाजा

ण॥ जन्मानयेमागुता॥१६॥ ॥अभंग॥ ॥अरेअर्जुनापुनरा॥वृत्तिनेमचरा
 चरा॥१॥ विधिलोकादीकीहुनी॥उसकनीयेणीजाणी॥२॥ परिमानेपावलिपा॥
 कोणफिरेलकौतेया॥३॥ पुन्हाजन्मानयेतुका॥कधिपाहावयालोकां॥४॥१६॥
 ॥श्लोक॥ ॥सहस्रयुगपर्यंतमहर्षद्वह्मणोविदुः॥रात्रियुगसहस्रांतांते
 ॥होरात्रविदोजनाः॥१७॥ ॥सम०॥ ॥युगेंसहस्रदिवसब्रह्माचीरात्रिहीत
 सी॥जाणतीतेथजेगेलेक्रममुक्त्यर्थराहिले॥१७॥ ॥आर्या॥ ॥सहस्रयुगप
 र्यंतब्रह्माचादिवसबोलतीत्याला॥तोयुगसहस्ररात्रीविदितअहोरात्रकाकचेत्याला
 ॥१७॥ ॥दोहरा॥ ॥सहस्रयुगकेअंतलोंब्रह्मकोदिनजान॥रात्रिउनिनहोऊहे
 ग्यानीकरतबखान॥१७॥ ॥ओवी॥ ॥सहस्रयुगपर्यंत॥ब्रह्माचादिवसहो
 न॥तैसाचरात्रिचासंकेत॥हीअहोरात्रिज्ञानीजाणती॥१७॥ ॥अभंग॥ ॥यु
 गेंहजारयेकेदिवसें॥ह्मणतीयेतसेसहजे॥१॥रात्रितैशीचविधिची॥जेसृष्टीची
 बुडवण॥२॥गेलेजाणतीतेथेजे॥सरवभोजेंभोगाया॥३॥क्रममुक्त्यर्थराहिले॥
 तुकीनआलेतुकयाच्या॥४॥१७॥ ॥श्लोक॥ ॥अव्यक्ताद्भव्यक्तयःसर्वाःप्र

गी०

भवंत्यहरागमे॥रात्र्यागमेप्रलीयंतेतत्रैवाव्यक्तसंज्ञके॥१८॥ ॥सम०॥
 ॥प्रकृतीपासनीव्यक्तीहोतीब्रह्मदिनागमी॥लीनाप्रकृतिनलीत्याहोतीआरंभतांनि
 शा॥१८॥ ॥आर्या॥ ॥होतीदिवसारंभीअव्यक्तांतूनिसर्वहीव्यक्ती॥रात्रीच्याआ
 रंभीत्याहोतीलीनत्याचअव्यक्तीं॥१८॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्माकोदीनहोतहीप्रगटेय
 हसडुसार॥निसिकेआयेजातहेमायामेतांबार॥१८॥ ॥ओवी॥ ॥अव्यक्तजे
 असती॥तेब्रह्मदिवसाव्यक्तहोती॥रात्रिजालियाप्रलयपावती॥अव्यक्ताचेठायी
 ॥१८॥ ॥अभंग॥ ॥व्यक्तिप्रकृतीपासोनि॥तूसज्जानीजाणशी॥१॥विधिदिना
 गमीहोती॥आपुल्याचिन्तींवोळखें॥२॥यातलीप्रकृतीलीना॥कांहीवासनानठे
 ची॥३॥निशाआरंभितांहोती॥तुकाप्रकृतिनिबेदी॥४॥१८॥ ॥श्लोक॥ ॥भूत
 ग्रामःसएवायंभूत्वाभूत्वाप्रलीयते॥रात्र्यागमेऽवशाःपार्थप्रभवत्यहराग
 मे॥१९॥ ॥सम०॥ ॥तोचिहाग्रामभूतांचाहोतोहोऊनिनासतो॥रात्रीअवशाहा
 लीनदिनारंभीचहोतसे॥१९॥ ॥आर्या॥ ॥भूतांचासंघहिहाहोउनिहोऊनिही
 सदाहोतो॥रात्रीतलीनहोतोदिवसाउत्पन्नपरवशहोतो॥१९॥ ॥दोहरा॥ ॥वा

३७०

रवारउपजतसबेजीवनसतरेभीत॥ब्रह्माकेदिनतेनसतवहेजातहेनीत॥१९॥

॥ओवी॥ ॥हीपंचभूतांचीसृष्टी॥उपजेजायपुढती॥नाशपावेब्रह्मदिनांनी
॥पुन्हादिवसीउत्पत्तीहोयअर्जुना॥१९॥ ॥अभंग॥ ॥तोचिहायामभूतां॥ब्रह्म
सत्ताजालाजो॥१॥होतोहोउनीनासतो॥मीपाहातोनित्यानी॥२॥लीनअवशाहारा
त्री॥तृणपात्रीबीजेसी॥३॥पुन्हादिनारंभीहोतो॥व्यापारतोह्मणेतुका॥४॥१९॥

॥श्लोक॥ ॥परस्तस्मात्तुभावोऽन्योव्यक्तोऽव्यक्तात्सनातनः॥यःस
सर्वेषुभूतेषुनश्यत्स्नविनश्यति॥२०॥ ॥सम०॥ ॥सत्तानिराकारतया
भूतांप्रकृतिहीहुनी॥निराळीसर्वभूतीजेननाशेविश्वनासतां॥२०॥ ॥आर्या॥

॥अव्यक्तव्यक्ताहुनिभावअसेपरसनातनदुजातो॥भूतांच्यानाशीहीनकधीं
हीपांडवालयाजातो॥२०॥ ॥दोहरा॥ ॥ब्रह्मजुमायातेंपरेबिंद्विनगहोजाय॥
सबजीवनकेनसतहीसोकबहूनजाय॥२०॥ ॥ओवी॥ ॥मायेपासोनिईश्वर
॥अव्यक्तव्यक्तनित्यस्थीर॥सर्वभूतांतनिरंतर॥तोननाशेजगनासतां॥२०॥

॥अभंग॥ ॥सत्तानिराकारतया॥विकारतयानसेजी॥१॥भूतांप्रकृतीहुनी॥

सृष्टीभुवनीनादिसे॥२॥निराळीजेसर्वाभूतीं॥आहेवस्तीआगम॥३॥विश्वनास
तांननासें॥तुकावसेअव्यक्तीं॥४॥२०॥ ॥श्लोक॥ ॥अव्यक्तोऽक्षरइत्यक्त
स्तमाहुःपरमांगतिम्॥यंप्राप्यननिवर्ततेतद्धामपरमंमम॥२१॥ ॥स
म०॥ ॥जोअक्षरनिराकारतोश्रेष्ठगतिबोलिजे॥नयेतिजेथजेगेलेमाझेपरम
धामते॥२१॥ ॥आर्या॥ ॥अव्यक्तअक्षरहिजोपरमागतिह्मणतित्यासिअन
घारे॥तेंमाझेधामपरमज्यातेंपाउनिनयेतिमाघारे॥२१॥ ॥दोहरा॥ ॥सोई
अक्षरपरमगतताहिनदेखेकोय॥फिरेनताकोंपाइकेंपरमधाममेजोय॥२१॥

॥ओवी॥ ॥अव्यक्तअक्षरऐसेंबोलती॥तीचमाझीपरमगती॥तेथेंपा
वळियापुढती॥तयाजन्मनाहीं॥२१॥ ॥अभंग॥ ॥निराकारजेंअक्षर॥नसे
क्षरप्रकृतांत॥१॥बोलिलीतीश्रेष्ठगती॥पुनावृत्तीपरिलिच्छ॥२॥नयेतितेथेजे
गेले॥साधनगेलेसाधोनी॥३॥माझेधामतेंचीतुका॥पाडीचिन्हाचौयांशी॥४॥

२१॥ ॥श्लोक॥ ॥पुरुषःसपरःपार्थमत्त्यालभ्यस्त्वनन्यया॥यस्यांत
स्थानिभूतानियेनसर्वमिदंततम्॥२२॥ ॥सम०॥ ॥तोतांअद्वैतमक्ती

नेपार्थापुरुषपाविजे ॥ ज्याच्या स्वरूपी हीं भूतें ज्याणीं हिं व्यापिले जग ॥ २२ ॥ ॥ आ-
र्या ॥ ॥ तो परमपुरुष सखयाकलमअसे जो अनन्यमर्त्तीनें ॥ भूतें ज्यांत जयांनें
हें सर्व ज्यास जाणयुर्त्तीनें ॥ २२ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ भगती करे ते पाइये परमपुरुष
सों जान ॥ ज्यामे सगरे जीव हे जग बिस्तार्यो आन ॥ २२ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ तो परमपु-
रुष जाण गा पार्था ॥ तया भक्तिपाविजे तत्वता ॥ भूतीं प्रपंच निरुता ॥ ज्याणे जग व्या-
पिलें ॥ २२ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ तो तो अहैत मर्त्तीनें ॥ कीं प्रीतीनें हृदयांच्या ॥ ३ ॥ पा-
र्या पाविजे पुरुषें ॥ छंदो लक्षे विवेकें ॥ २ ॥ हीं भूतें जया स्वरूपी ॥ लीन व्यापी लहरी ॥ ३
॥ ज्याणें व्यापिलें हे जग ॥ निरुद्धे गआसनी ॥ ४ ॥ तुका ह्मणे माहात्म्य अंती ॥ रमापती
बोलतो ॥ ५ ॥ २२ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ यत्र काले त्वनावृत्तिमावृत्तिंचैव योगि-
नः ॥ प्रयातायां तितं कालं वक्ष्यामि भरतर्षभ ॥ २३ ॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्या-
काकीं न पुन्हा जन्म योगियां जन्म हीं जयी ॥ तें सांगतों देवता हीं मार्ग भेटति ज्या क्र-
में ॥ २३ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ पडतां तनु ज्या काकीं जे पुनरावृत्ति अपुनरावृत्ती ॥ पाव-
तियोगी कथितों त्या काळा ऐक दे मनोवृत्ती ॥ २३ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ फिर आवत जो

काल में नहि आवत ज्यां काळ ॥ अर्जुन तो सो कहत हों सुन अनिशीखर साळ ॥ २३ ॥
॥ ओवी ॥ ॥ ज्या काकीं योगी मरण पावो निज न्मान येती ॥ आणि मरण जालि
या पुनरावृत्ती होती ॥ तें सकळ अर्जुना तुज प्रती ॥ सांगे नमी ॥ २३ ॥ ॥ असंग ॥
ज्या काकीं न पुन्हा जन्म ॥ ऐसें वर्म एक आहे ॥ १ ॥ योगी होतां हीं जन्मतो ॥ तो सांगतो अ-
वधारी ॥ २ ॥ देवता हीं सांगूं क्रमें ॥ नेणे प्रेमें वंचु गा ॥ ३ ॥ मार्ग भेटती भावेची ॥ ऐके तें
चि ह्मणे तुका ॥ ४ ॥ २३ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ अग्निर्ज्योतिरहः शुक्लः षण्मासा उत्त-
रायणम् ॥ तत्र प्रयाता गच्छंति ब्रह्म ब्रह्म विदो जनाः ॥ २४ ॥ ॥ सम ॥
॥ अग्नि ही ज्योति ही दीन पक्ष ही शुक्ल मास सा ॥ उत्तरायण हा मार्ग वेदज्ञा ब्रह्म लोकिं
चा ॥ २४ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ षण्मास उत्तरायण अग्नी दिन जो ति शुक्ल पक्ष असे ॥ तेथें
प्रयाण कर्ते ब्रह्म ब्रह्म ज्ञपावताति असे ॥ २४ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ अग्नि जोतिरहः शु-
क्ल पक्ष उत्तरायण को मास ॥ जात जुग्यानी यास में लहत ब्रह्म को बास ॥ २४ ॥ ॥ ओ-
वी ॥ ॥ दिवस आणि शुक्ल पक्ष दैवत अग्नी ॥ षण्मास उत्तरायणी जाणोनी ॥ तेथें जा-
ती देह त्यजोनी ॥ ते ऐक्य होती ब्रह्मां जाण ॥ २४ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ पावक ज्योत हृद

यांत ॥ हे जाग्रत असावे ॥ १ ॥ दिन पक्ष शुक्र मास ॥ षट्पूर्णासजे येती ॥ २ ॥ उन्नसयण
 हामार्ग ॥ पाई स्वर्ग जासासी ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे वेद वेत्ते ॥ विधि लोकांतें पावती ॥ ४ ॥ २५ ॥
 ॥ श्लोक ॥ ॥ धूमोरात्रि रुक्म्याः षण्मासादक्षिणायनम् ॥ तत्र चंद्रमसं
 ज्योतिर्योगी प्राप्य निवर्तते ॥ २५ ॥ ॥ सम ॥ ॥ धूमरात्रि रुक्म्या पक्षमाससादक्षि
 णायन ॥ चंद्रामृत अशामार्गे योगी पावो निज नमतो ॥ २५ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ षण्मास द
 क्षिणायन धूमनिशा रुक्म्या पक्ष संयोगी ॥ तेथें चिफिरे कर्म दचंद्रमस ज्योति पाउनी
 योगी ॥ २५ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ धूमनिसादलून अयन रुक्म्या पळजो होय ॥ ससि मंड
 लजोगील हे फिरत आवत सोय ॥ २५ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ रुक्म्या पक्ष रात्री धूम्र जाण ॥
 दैवत येक दक्षिणायन ॥ योगी जेत्य जिनी प्राण ॥ त्या पुनरावृत्ति होय ॥ २५ ॥ ॥ अमं
 ग ॥ ॥ धूमोरात्रि रुक्म्या पक्ष ॥ मास सासने वंचि ॥ १ ॥ दक्षिणायन चंद्रामृत ॥ जाल्या
 प्राप्त यद्यपी ॥ २ ॥ योगी पूर्णतरी फीरे ॥ हें कांवी रेंबु केना ॥ ३ ॥ तुका ह्मणे प्रसिद्ध हें ॥
 मार्ग द्वय निर्मिले ॥ ४ ॥ २५ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या गती ह्येते जगतः शाश्व
 ते मते ॥ एक यायात्य नावृत्ति मन्य यावर्तते पुनः ॥ २६ ॥ ॥ सम ॥ ॥ शुक्ल

ण्या गती ऐशा विश्वाच्या शाश्वताव ज्या ॥ पहिली नें नये जन्मा दुसरी नें नये पुन्हा ॥ २६ ॥
 ॥ ॥ सम ॥ ॥ ज्या शुक्ल रुक्म्या गतिया विश्वाच्या मान्य जाण शाश्वत रे ॥ ये की
 नें जन्मा ये दुसरी नें मुक्त होउनी चतरे ॥ २६ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या यह गतिक
 हिते सडू सारे होत ॥ फिर आवत हे एक गती एक लहत जन्मुक्त ॥ २६ ॥ ॥ ओवी ॥
 ॥ शुक्ल रुक्म्या या दोन्ही गती ॥ ज्ञान अज्ञान यां सिद्धानती ॥ येक गती पासो नि होय मु
 क्ती ॥ ये केक रूत जन्म धरी ॥ २६ ॥ ॥ अमंग ॥ ॥ शुक्ल रुक्म्या गती ऐशा ॥ दोनी सां
 गतल्या जैशा ॥ इतर न व्ही गतेशा ॥ पै बोलाया आधारू ॥ १ ॥ जेणें पंथ हा पाहाणें
 ॥ तरो न भरो से घेणें ॥ वोळखती पै शाहाणे ॥ बज्या शाश्वत पार्थिवा ॥ २ ॥ अर्चिला प
 हिला पंथ ॥ तो तरि न व्हेगा अनाथ ॥ कीर्त ठिकु निसनाथ ॥ पणें साधु पै गेले ॥ ३ ॥
 तेन येति घेऊं जन्म ॥ दुसरी चें खोटे कर्म ॥ तुका ह्मणे खरे काम ॥ तरी घ्यावें पदरांत
 ॥ ४ ॥ २६ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ नैते सृती पार्थ जान न्योगी मुख तिक श्वन ॥ तस्मा
 त्सर्वेषु कालेषु योग युक्तो भवार्जुन ॥ २७ ॥ ॥ सम ॥ ॥ जाणोनि मार्ग हे दो
 णी आत्म योगी न मोहती ॥ अर्जुना होय तंतस्मान् योग युक्त चि सर्वदा ॥ २७ ॥ ॥ आ

र्या ॥ ॥ या दोही मार्ग ते जाणुनियोगीनवर्यमोहास ॥ यास्तवसर्वाकाळीं करि
 तूं योगासकामदेहास ॥ २७ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ जो जने दोउ गति न जोगहि मोहन
 होय ॥ जोगी हे अर्जुन तडुंसब काल को जोगी ॥ २७ ॥ ॥ ओवी ॥ ॥ दोही आहे नि
 श्रुती ॥ यास योगी जाणती ॥ ते मोहा ते न पावती ॥ यास्तव योग युक्त होय अर्जुना ॥
 २७ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ जाणोनि माझ्या मते ॥ मार्ग दोही हे आइते ॥ बोलखिजे बुद्धि
 मते ॥ मती किंवा अवगती ॥ १ ॥ परि हे अज्ञाना असंग ॥ आत्मयोगी तो निःसंग ॥ त्या
 सीन पडे व्यासंग ॥ ऊर्ध्व अधमी ज्ञात्याला ॥ २ ॥ ययालागी बहुतां परी ॥ आसी
 शि सिले उत्तरी ॥ अर्जुना तस्मात्तरी ॥ खुण अंतरी धरोनी ॥ ३ ॥ योग युक्तिने सा
 धिरे ॥ मग जनन व्याधीरे ॥ तुज सख्यान बाधीरे ॥ तुका बदला निश्चय ॥ ४ ॥
 ॥ २७ ॥ ॥ श्लोक ॥ ॥ वेदेषु यज्ञेषु तपःसु चैव दानेषु यत्पुण्यफलं प्रदि
 ष्टं ॥ अत्येतत्सर्वमिदं विदित्वा योगी परं स्थानमुपैति चाद्यं ॥ २८ ॥
 ॥ सम ॥ ॥ वेदां मध्ये यज्ञतपामधे ही दानांत ही जे फळ पुण्य काही ॥ अतिक्र
 मी जाणुनि सर्व माते योगी चढे आद्य परंपराते ॥ २८ ॥ ॥ आर्या ॥ ॥ तपयज्ञ

वेद दानी जे हे फळ पुण्य त्या सि आक्रमुनी ॥ हे जाणुनियां पावे आद्य परम पद
 सुयुक्त तो चिमुनी ॥ २८ ॥ ॥ दोहरा ॥ ॥ वेद जग्यतप दान को फळ जु कहे
 है मीत ॥ जोगी ता फळ को लहे सब दिन लहे निचित ॥ २८ ॥ ॥ ओवी ॥
 ॥ वेद यज्ञ तप दान ॥ याचे जे बोलिजे पुण्य ॥ ज्या असे शुक्ल लुणा गतीचे ज्ञान ॥
 तो पुण्यवंत परम गती ते पावे ॥ २८ ॥ ॥ असंग ॥ ॥ वेदा मध्ये पाहातानां
 ते सेत पही अर्जुना ॥ अथवा विधी युक्त हे वना ॥ करितां फळ जे जोडे ॥ १ ॥ दशदा
 ने महादाने ॥ भूमी कन्या शय्या दाने ॥ सद्यवारक अवदाने ॥ पुण्य जे कां अर्पि
 ती ॥ २ ॥ अतिक्रमी जाणो नियां ॥ सर्व माते आणो नियां ॥ राहे अलिप्त त्या वाया
 गेला ह्यणे लकोणगा ॥ ३ ॥ नाशीवंत सांडी सारे ॥ योगी चढे साक्षात्कारे ॥ ते आद्य
 परंपररे ॥ तुका मज्ज्या माजी ॥ ४ ॥ २८ ॥ ॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतायां यो
 गशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे अक्षरब्रह्मयोगो नाम अष्टमोऽध्यायः ॥
 ८ ॥ ॥ वामन ॥ ॥ आठवा देकीचा जो आठवा अवतार जो ॥ आठवा तल
 ताध्याय आठवा हृदयीं सदां ॥ १ ॥ ॥ इति टीका समश्लोकी अध्याया अष्टमा

वरी॥ श्रीपार्थसारथीकर्ताजोवामनमनोरथी॥८॥ ॥असंग॥ ॥ऐसीअष्ट
 मप्रसंगी॥ गतिनेमीतूसांगी॥ साधकासकळेआंगी॥ सुखऐसेभोगाया॥१॥
 आहोयोगीश्रेष्ठत्वांत॥ जोकाहरिरूपीसंतत॥ त्याचीवर्णियेकीख्यात॥ याचअ
 ष्टमअध्यायी॥२॥ पुढेनवमऐकावा॥ ज्यांतदेवोसांपडावा॥ तुकाह्मणेआह्मावर
 वा॥ ज्यावर्णनीआनंदू॥३॥ २९॥ ॥इतिगीतार्थबोधिन्यांअष्टमोऽध्यायः
 ॥ट॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥ ॥धु॥